

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10
SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjféli telefon (nyomda) 2-02
ELŐFIZETESI ÁRAK:
Égész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

XI évfolyam ♦ 133. szám
1928 június 19 Kedd
* 5688 Szíván 29 *

Dr. Ramasetter Róbert
Buda
Szerkesztő 2. II. 8.
Socia

UJKELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

SELECT MOZGO

Különleges premier

Szívek vására

Megható dráma, 8 felvonásban
Főszerepben Leon Mathot, An-
drée Layayette és Malcolm Tod
Mon. Dorian

"Nem az antiszemitizmus, hanem a demokrácia vezet az igazi nacionalizmushoz"

A napokban közzétűt ezen a héten Pop Ghita számos megyei képviselőnek, a nemzeti parasztpárt egyik legtehetségesebb fiatal vezetőjének figyelemreméltó cikkét a romániai kisebbségi kérdéstről. Pop Ghita most cikksorozatát kezdte a zsidó kérdéstről, amelynek bevezetése az alábbi rendkívül emelkedett és progresszív gondolkodású írást tette közzé:

Az antiszemita agitáció egy pillanatra meggyújtotta a jóhiszemű ifjúság szívét, de nem volt képes semmilyen pozitív, vagy konstruktív eszmét kitermelni. De nem is teremtett ki embereket sem ez a mozgalom, akikre egy nagy eszme megvilágításának érdekében szükség van. Két három zajos esztendő után az ifjú, aki hagyja az egyetemet, a diáksapkával egyidejűleg megválik a kampóskezesítől is, amelyet az éretlenség jelének tekint. Az egyetlen pozitív cselekedet, amely az antiszemita mozgalomból megmaradt, azok a mérhetetlen erkölcsi, politikai, sőt közgazdasági károk is, amelyek a diákbüntetések és az ország ifjúsága egy részének fektelen brutalitása okozták az országban. E fájdalmas és negatív eredmények után pedig önkéntelenül felvetődik a kérdés: vajjon az ifjúságnak a nemzeti eszme felé való törekvése egészséges-e, vagy pedig hibás és így megérdemli arra, hogy megtagadják?

Nem habozok kijelenteni, hogy elvben a nemzeti eszme koncepciója kell kalauzolja az egészséges állami politikát. Mi, Erdélyi románok, akik a nemzetiségek felszabadítására irányuló harenak nacionalista iskolájában nőttünk fel, minden politikai eszelekedetünknek alapjává azt az eszmét tesszük, hogy az emberiség élete, az emberi kultúrának evolúciója és a civilizáció progressziója nem képzelhető el másképp, csak a nemzetiségi eszme alapján. Nem vagyunk történelmi materialisták. Anélkül, hogy tagadnánk, az osztályok közötti antagonizmust valljuk, hogy nem az osztály, hanem a nemzet az alapegység a történelem folyásában.

De ez eszme mellett a nemzeti harcok iskolája megtanított minket arra is, hogy esszenciális különbséget tudjunk tenni a reakció, agresszív és túrelmentlen nacionalizmusa, valamint a demokrácia defenzív és konstruktív nacionalizmusa között. A demokrácia korántsem internacionális, vagy nemzetietlen eszme, sőt éppen ellenkezőleg, a szó legmélyebb értelmében: nemzeti.

A modern nacionalizmus nem lehel más, csak lemozgatás. Miképpen a modern demokrácia nem más, csak más meggyőztetési formája magának a nacionalizmusnak. Az utolsó évszázadban az idgen igák alatt nyögő nemzetek felszabadító harca, csak úgy sikerülhetett, hogy a vezető osztályokon kívül megmozgatta a néptömegeket is. A veszélyeztetett és üldözött nemzeti eszme csak a demokrácia eszméjével való társulása révén tudott bővebbé válni.

Epen azért a demokratikus eszme, a melyet a nacionalizmus egyik koleritjának kell felfogjunk, mint egy más meggyőztetési formának a nacionalista koncepcióknak, logikusan kötelez bennünket arra a konklúzióra, hogy le kell

mondjunk minden gyűlölködő és más nemzetek elnyomására irányuló politikáról és logikusan készlet bennünket, hogy ezeknek a más nemzeteknek élni akarását respektálni kell. Az antiszemita eszme, úgy, amint azt Cuza propagálja, nem más voltaképpen, mint ósdi és egyszerű kísérlet, hogy a román nép boldogulását más népek üldözése árán érjük el. A román nép pedig nem erősödhet meg csak saját tehetségének kinevelése és kiélése útján és nem más népek erejének elnyomása révén. Az igazi nacionalizmus nem a pusztítás és üldözés politikáját fogja követni, mint ahogy ezt eddig a cuzizmus tette, hanem minden erejét a román nép fejlődésére fogja szentelni munkával és teremtő iniciatívával anél-

kül, hogy más népek növekedésében veszedelmét lásson.

A demokrácia és antiszemitizmus keverésűtján a mi ifjúságunk Cuza család tanácsaira hallgatott és a hamis nacionalizmus, valamint az agresszív antiszemitizmus útjára lépett. Ma azután holtpontra jutott. Az elmúlt évi tüntetések előző etapjai voltak egy hamis utmutatásnak, amely természetesen csődbe kellett jusson. A diákságnak meg kell ma legyen a bátorsága arra, hogy boismerje hibáját és visszatérjen arra a kezeszutra, ahonnan elindult, hogy onnan új irányt vegyen a nacionalizmus felé a demokrácián keresztül.

Végezetül újból hangsúlyozni kívánom azt, ami egyébként logikusan következik mindabból, amit eddig mondtam, hogy az ifjúság, amely a legjogosabb eszmének nemes szenvedélyétől indítatva mindig a holnapi nap politikai igazságát ke-

resésnek utját járja, be kell lássa, hogy nem a vak és szűkre szabott antiszemitizmus, hanem a román néptömegek lapangó erejének felszabadítása és kifejlesztése irányában kell keresse eszméinek igazságát. Es ezt az utat önkénytelenül feltárja előtte a néptömegek csatlakozó ösztöne is, akik nem az eltorzított kereszt család lobogója, hanem a nemzeti demokrácia zászlója köré gyülekeznek. Ez a tény pedig nemcsak Cuza megtagadását, de azt is jelenti, hogy a néptömegek kitalálták, hogy melyik ut vezet valódi érdekeik megvédésére. A nemzeti demokrácia nem láthat a zsidóságban veszedelmes és kibékíthetetlen ellenséget, hanem dolgoz és hasznos polgárt, aki egyre jobban fogja azonosítani magát az ország aspirációival és eszméivel és akút nem szabad a gyűlölet politikájával megakadályozni abban, hogy hozzásimuljon a román néphez.

A kormány a berlini tárgyalások megszakadása ellenére is bizik a stabilizációban

(Bucuresti-Bukarest, június 18. Az Uj Kelet tud.) A főváros politikai, de különösen pénzügyi körében amint arról már vasárnap számunkban is beszámoltunk, nagy feltűnést keltett az a hír, hogy Victor Antonescu és Kiriacescu, a román kormány megbízottai tegnap este elutaztak Berlinből, anélkül, hogy sikerült volna pozitív eredményt elérni. A birodalmi bank, tekintettel ar-

ra, hogy a háború előtti járadékok ugye még mindig elintézetlen, nem vesz részt a lej stabilizálásában.

Kormánykörök a berlini tárgyalások megszakítását nem tekintik váratlan eseménynek, mert Németország elfogadhatatlan feltételeket állított fel a járadékpapírok ügyében. A román kormánykörök már a Berlinbe kiküldött delegáció elutazása előtt pesszimisták voltak, még

akkor is, amikor a német körökben optimizmus nyilvánult meg. A berlini negatív eredmény hatás nélkül marad a stabilizációra, amelyet Németország nélkül is meg fognak valósítani.

Az „Adeverul” ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a német-román viszonyra nem marad befolyás nélkül a németeknek ez a szükségtelenül ellenséges gesztusa.

Már két nap óta hallgat az „Itália” szikratávirója

Egyre több mentőexpedíció áll készen az északi sark táján. Három-négy napi szép idő megmenteré Nobilet. Mégis megtalálták az expedíció három tagját?

Kingsbay, június 18. Oslóban és Tromsøben, valamint a Spitzbergak más helyein is egyre több mentőexpedíció gyűlik össze. A szárazföld belsejét kutyaszános csoportok, a tengert jégtörő hajók és halászbárkák kutatják, az arktikus vidék ködös, hófelhős égboltja pedig valósággal rajzik a repülőgépektől. A baj csak az, hogy

Két nap óta a Citta di Milano szikratáviró állomása elvesztette az összeköttetést az Itáliával.

Negyvennyolc óra óta az Itália hajótöröttjeiről egyetlen szót, hírt, vagy utbagazítást a mentőexpedíciók nem kaptak.

A Braganza és a Hobby tegnap óta együtt haladnak Nordostland partvidékén a Nordcap felé. Az északi sarkon egészen szokatlan meleg kedvez a hajók előrehaladásának, amelyek gyorsan haladják a zajló jégtáblák között a sarki tenger vizét.

Ha kisülne a nap . .

Osló, június 18. A „Dagbladet” munkatársának Dietrichson amerikai repülőhadnagy kijelentette, hogy a hónap második felében talán sikerrel fogják fölvenni a küzdelmet a különböző mentőakciók a

sarkvidéki igen változókéony és kedvezőtlen időjárási viszonyokkal. Dietrichsonnak az a meggyőződése, hogy amennyiben legalább három-négy napig egyfolytában köd nélküli napos időjárás lesz a Spitzbergák körül, az olasz nagy hidroplánok és Guiblot francia pilóta nagy repülőgépe, amely Amundsen kíséretében őt magát Dietrichson is vinni fogja a sarkvidékre, feltétlenül rá fognak találni Nobile tábornok csoportjára.

Ez a lehetőség még arra az esetre is fennáll, ha közben több szikratávirót nem is érkezne az Itália utasaitól. Dietrichson alapos ismerője a sarkvidékeknek, jól ismeri annak az áramlatnak az irányát, melynek lassu sodrába Nobile és társainak menekőke, a jéghegy belekerült és az eddigi helyzet jelentése adataiból pontosan ki tudja számítani, hogy a csoport a mentésre alkalmas időben kb. mely szélességi és hosszúsági koordinátok által alkotott földrajzi ponton fog tartózkodni.

Mindössze 3-4 napi tartósan jó időjárásra van szükség a sarkvidéken s a repülőexpedíciók ki fogják mentelni Nobile csoportját szorogatott helyzetéből.

Jégtis . . .

Kingsbay, június 18. A cáfolatok ellenére valószínűnek tartják, hogy Malgreen svéd tanárt és Nobile expedíciójának két alpesi katonáját Marianit és Scampit a kutyaszános mentési expedíció megtalálta és a Hobby már utban is vannak Kingsbay felé. A Citta di Milano parancsnoksága szerint ez a hírt mégis csak fenntartással kell fogadni annál is inkább, mert Malgreen és társai bizonyára nem is volnának hajlandók Kingsbayba visszatérni, mielőtt Nobilenek valamilyen formában a mentési expedíció segítségét nem nyújt.

Tegnap este ismétellen jelentették Kingsbayba, hogy Malgreen és két társát 300 km-es gyalogut megtétele után a Nord Cap körül megtalálták. Közlebbi részletek hiányoznak.

Model 92 és Portable **REMINGTON** Model 92 és Portable
a világ legjobb lövegéjei
Révész Ernő, Targu-Mures.
Kérje ajánlatot!

1928 június 17.
yér
bedecke
biztosabban
erő. A fájdalom
és gyógyítja
zó helyeket.
on-k. Reggel
um lesz beve
ban és droge-
Leipzig
Barnabé 27.
Mert ahhoz
at kapjanak
égyiket megfi
na egymás kö
hogy Stra-
kipréseli
lőtt és egy-
odozónak. Év-
vagyományos
sikerés üzlete-
gyorsan meg-
enkét év mul-
Strapinska -
rmekekkel aján-
átköltöztek
tski igen te-
városnak.
Szabó Imre)
Dezés
fotel, 1 könyv-
asztal-szék, 1
leért sürgősen
gkereskedőnél,
tel No 5.
Keletben
Ray
ion
GO
eti Coolidge
mpa, electro-
éb
OR
oterapiai
viselője
X
készülékek
Ch. Canta-
és 206-22.
és hőfürdő
Hidroterápia
gyi felszere-
készülékek.
nyenes pro-
sitások.
is biz-
va van.

Bécsben letartóztattak egy gyilkos autóbandidát

Bécs, június 18. Mint emlékeztetés, tavaly szeptemberben egy Hornstein nevű taxisofőrt Hinterbrühl közelében egy ismeretlen utasa agyonlőtte. A rejtélyes gyilkosságot csak most sikerült a bécsi rendőrségnek felderíteni. Egy bebörtönzött fegyenc ugyanis közölte a börtönigazgatósággal, hogy ismerte a sofőr gyilkosát. A fegyenc által megadott személyt letartóztatták, de először mindent tagadott. A letartóztatott embert állítólag Saradának hívták és egy magasrangú hivatalnok fia. Az állítólagos Sarada egy légsíngi sörfőzdeben volt alkalmazva. Ő maga is sofőr. Sarada bécsi születésű, 22 éves, nős és egy gyermek atyja. Felesége Bécsben él.

Sarada a mai délután folyamán bevallotta, hogy Hinterbrühlbe való utazása közben ő gyilkolta meg Hornstein sofőrt. A rendőrség, amely ebben az ügyben a további nyomozást folytatja, a vizsgálat érdekében egváloire még titoktartásba burkolódzik.

A Hornstein-féle gyilkosság felderítéséhez az esti órákban a következőket jelentik: Kevéssel Hornstein sofőr

meggyilkolása után, ugyancsak ismeretlen tettes merényletet követett el Retzl rendőr ellen is. Az állítólagos Sarada, aki ma délután bevallotta, hogy a valóságban Nadvorniknak hívták, beismerte, hogy ez a merénylet is az ő lelkiismeretét terheli. Körülbelül tíz héttel ezelőtt gyanú merült fel Nadvornik ellen és mostani letartóztatása a már akkor megkezdett nyomozás következménye. A rendőrség fáradtsága nem volt hiábaváló, mert bizonyosra vehető, hogy Nadvornik elfogásával a rendőrség olyan fogást csinált, amely a legutóbbi hónapok autóbándításaira valószínűleg fényt fog deríteni.

Több személy letartóztatása várható. A nyomozás mindenesetre nagy meglepetéseket fog hozni, már csak azért is, mert az autóbánditák jobb családból származó egyének. Nadvornik maga egy nyugalmazott kormánytanácsos fia. Egyik testvére mechanikus, két nővére pedig tanítónő. Az esti kihallgatás alkalmával Nadvornik állítólag már elárulta egyik büntetésének nevét.

Látogatás Gandhinél,

aki nem fél a fájdalomtól, szövöszéknél dolgozik és nem viseli megölt állat bőrét

Wardhala, június 18. Beültünk egy kőterekü kocsiába, amelyet fehér bivalyok vontattak. Sötét volt már, amikor kitértünk Gandhi telepére. A nyílt mezőn két sorban álltak az alacsony tetűjű kunyhók. Kiemelkedett közülük egy nagy, fehér épület. Kétemeletes volt, de a második emelet úgy tűnt fel, mintha csak egy kis dobort helyeztek volna a hatalmas első emeletre. Több fiatal ember állt a ház előtt.

— Babu még dolgozik, — mondták áhitattal. Babunak nevezik itt a mai India szellemi vezérét. Mokandas Karamesand Gandhit.

Azután elhelyeztek bennünket a szobákban. Mély csend volt az egész vidéken és csakhamar álomba merültünk.

Hajnali félnégy órakor megszólalt a gong. Reggeli imádságra kellett menni. Imbolygó lámpafény mellett lebotorkaltunk az imádkozó terembe, ahol körülbelül 30 férfi és 8 nő guggolt szőnyegre. Diderogtek a hidegben. Fejüket meghajtották, szemüket lehunyták. Egy emelvényről lelépett egy hindu férfi. Nem volt rajta semmi, csak a dereka köré csavart egy kendő. Egy lámpa egy nagy könyv s egy ébresztőóra volt a kezében. Ő volt Vinova, a telep felügyelője. Kitiűnő szanszkrit tudós. Egyszerre csak megjelent a háttérben

butor

vásárlás bizalom dolga
ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre
(Tg. Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Endélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárai.
Büsendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann

zongora és pianó

gyárak képviselője.
Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

egy rendkívül sovány férfi. Háziszóttas ruha borította vézna testét és fátalpú szandálja kopogott a kővön. Nem láthattam lehajtott arcát, csak kopasz fejebübia világított ki a félhomályból. Gandhi volt. Elhelyezkedett az egyik gyékényen és attól kezdve mereven ült ott, mint egy szobor. Vinova a szent könyvet olvasta és a többiek halkán mormogtak hozzá. Láthatatlan tompahangu dobok szóltak.

Egy óra hosszat tartott az imádság, azután mindenki fűrödni ment. A reggelinél két fiatal ember csatlakozott hozzánk: Az egyik Jummalal Bajaj, aki két évig tanult Oxfordban és rendkívül gazdag ember, a másik a titkárja. Reggelizés közben egyszerre csak bejött hozzánk Gandhi. Hosszu orra alatt mosolyba rándult vékony ajka és megmutatta fogatlan ínyét.

— Vigyázzanak a hölgyek, hogy mit esznek itt, — mondta mosolyogva — nehogy elrontsák a gyomrukat a hindu kosztal.

Jóságot mutattak nagy, nedvesínyű szemei. Reggeli után sétára hívott a mezőre. Többen mentünk vele, a nap az arcunkba süttött. Oszladozott a reggel opálszíni ködje.

— Milyen szép itt, — mondta sóhajta Gandhi — milyen jó szaga van a pornak! És képzélje csak: egy amerikai konzern meg akarja venni tőlünk ezt a területet és makadámotzatni akarja az utakat. Miért? Mert autókát akar nak itt forgalomba hozni. Ebből nekik hasznuk lesz, de hová lesz akkor a por édes illata? És vajon boldogabb lesz-e a mi népünk, mert csökkennék a távolságok? Nem! — felelt rá mindjárt elborult tekintettel. Aztán kis szünet után így folytatta:

— Európa sem boldogabb, amióta a repülőgépek ottintették a nagy távolságokat. A repülőgép csak arra jó, hogy bombákat dobjanak róla.

— És boldogan belegázolt a portengerbe.

— Nagyon szeretem, mikor a por a lábamat éri, — mondta és levetette a szandálját.

Boldogan nevetett a porban. Olyan volt mint egy kis gyermek. Hirtelen valami éles tárgyba lépett, mert a lábába vérezni kezdett. Felajánlottam neki a zsebkendőmet.

— Nem, köszönöm, — felelte. — En-

gem nem érdekel a fájdalom. De azért felveszem a szandált. Nagyon finom bőrből van, egy barátomtól kaptam. Csak nagyon ritkán viselek lábbelit, mert sohasem tudom biztosan, hogy olyan téhen bőrből készült-e, amely természetes hatással mult ki. Nem tudnám olyan állat bőrét viselni a testemen amelyet az én hiúságom kielégítéséért öltek meg. Nálunk, keleten, tiszteltben tartják az életet.

Később visszatérünk a telepre és ebéd előtt megint azt mondta: — Vigyázzanak arra, hogy mit esznek nálunk.

Emlékszem, milyen borzalmas volt, mikor először kellett európai kosztót ennem.

A telep lakói kétszer esznek egy nap. Háziszóttas ruhát viselnek és a földet művelik, a legmagasabb kasztribeik épuj, mint a legalacsonyabb kaszthoz tartozók. Egyformán aszkét életet élnek Gandhi követői. Az étkezés a fal mellett ilve folyik le. A fiatal emberek kézzel esznek. A rizst is kézzel eszik. Gandhi nem evett volük. Legutóbb beteg volt és azóta orvosi tanácsra csak gyümölcsöt és forralt kecsketejet fogyaszt.

Ebéd után Gandhi leült primitív kis szövösgéphez és szőni kezdett. Előtt az egész falu népe és körülülte. Egy fiatalember megcsókolta a lábát és homlokával a földet érintette. Azután engem is így tisztelt meg, mert ez kiár Gandhi vendégeinek.

Este volt a főétkezés. Vékony kenyérkaréjakat szolgáltak fel, azután retket gyömbért, hideg burgonyát.

Vacsora után vizet öntöttünk egymás kezére. Végül innepélyes külsőségek között két kis leány odajött hozzám és anyámhoz és valami piros

Zongorát Sternberg

bizalommal a világűrű
cég oradeai lerakatában vásárolhat. Az összes jobb világ-márkák raktáron. 5 évi jótállás részletre is. Költség miatt leszállított árak.

perral foltot rajzoltak homlokunkra. Ez volt a hindu áldás.

Este felmentünk Gandhi szobájába. Igen egyszerű berendezésű szoba volt ez. Az asztal alatt zöld kendőbe csavarva iratok voltak.

— Ez az én saféim, — mondotta mosolyogva Gandhi.

A vallásról beszéltünk.

— Minden embernek joga van hozzá — mondotta Gandhi — hogy a maga módján higgye az igazságot. Csak az a baj, hogy mindenki azt hiszi, hogy ő tudja egyedül az igazságot. Igaz, hogy mindenkinek más vallás felel meg a legjobban. És higgye el, gyermekem, hogy minden vallásnak egy a célja. De az utjaink mindig különbözőek lesznek.

Azután sor került az esti ájtatosságra. Ugyanugy folyt le, olyan innepies csendben, mint a reggeli. De most már egy távoli sakál üvöltése szolgáltatta a kísérőzenét a csendes ájtatostokdázshoz.

Sikkasztott, csakhogy elválhasson a feleségétől

egy szerencsétlen házasság bűnügyi fináléja

Pozsony, június 18. Néhány nappal ezelőtt a pozsonyi rendőrség letartatott egy Grün Dezső nevű ügynököt, aki az ottani Sonnenfeld-cég kárára közel 14.000 koronát sikkasztott. Az ügyvészség most foglalkozott Grün büntügyével és mint a vizsgálóbíró előtt kiderült, Grün olyan okból követte el a sikkasztást, amelyre még alig volt példa eddig.

Amikor a vizsgálóbíró ugyanis maga elé idézte a sikkasztót és azt a kérdést intézte hozzá, hogy beismeri-e a sikkasztást, Grün töredelmes igennel felelt, arra a kérdésre pedig, hogy mi birta őt erre a törvénytelen cselekedetre, mély sóhajjal a következőket válaszolta:

— Elhíhetni nekem, bíró ur, hogy csak a végső szükség és kétségbeesés hajtott rá engem a bűn útjára. Nem találtam más kivezető utat, ha meg akartam szabadulni attól az alternatívától, hogy egész életemet szenvedések és küzdelem közepette töltsem el. Hallgassa meg, bíró ur szomorú történetemet és aztán ítéljen saját maga. Néhány évvel ezelőtt megházasodtam, de házasságom boldogtalan volt, noha feleségem 400.000 korona hozományt hozott a házhoz. A legutóbbi hetek folyamán olyan pokoli életet volt, hogy

többször gondoltam az öngyilkosságra is, annál is inkább, mivel feleségem a világ minden kücséért sem volt hajlandó beleegyezni abba, hogy elváljunk egymástól.

Vasárnapokkal fogott engem ez az asz szony és meg is tebeite mert nagyon jól tudta, hogy a hozományát nem bírom teljes egészében visszafizetni neki, ő pedig csak ezalatt a féltétel alatt volt hajlandó beleegyezni a válásba. Tízezer korona hiányzott a hozományból és emiatt a tízezer korona miatt örök rabságra lettem volna kárhoztatható, ha egy napon elszánt lépésem nem határozom magam el: elhatároztam, hogy a gazdám pénzéből fizok sikkasztani, csakhogy a pénzt, a hozományt visszafizethessem. Büns vagyok, azt tudom, de kész örömet vállalkozom arra, hogy Sonnenfeld urnak minden kárát megtérítsem idővel...

Grün Dezső megható történetét a vizsgálóbíró jegyzőkönyvébe vette, de a vádott szabadlábrahelyezését még nem rendelte el, mert Grün még nem nyilatkozott afelől, hogy mi a házasság útján, vagy talán valami más módon akarja-e az okozott kárt megtéríteni.

Hidressen az „Uj Kelet”-ben

Első romániai orth. izr. leányotthon és internátus

szeptember hó 1-én nyílik meg Oradeán (Nagyváradon) az első ortomániai izr. leányotthon és internátus, intelligens szülők leánygyermekel részére.

Olcsó ellátás, szigorú családi nevelés, első-rangu tanári felügyelet, kézimunka, zene és idegen nyelvek — kitűnő referenciák.

Komoly érdeklődőknek prospektust küldünk. Jelentkezés július hó 25-ig, miután csak korlátozott számban vétetnek fel növendékek.

Schwartz Menyhértné, Oradea (Nagyvárad) Avram Jancu (Kossuth-u.) 2.

a Sac

Berlin, június 18. Mire való kis hogy megnézz az ember ösidét. S ha aka radeitostól J tótták az emb miéle lényegé mindig keresi. És ez a lénye denkor az ősi irodalmi irán

Jónéhány emberek, hog látjuk körny melyben élün szionizmusnal tótták lényegé ember, milyen és ezt neve Ujabbán pedé lan a német anyagban ke hogy milyen a tárgy, sem hanem csak a milyen az an egy lefordít kéitnak" neve

Ez az új nyílvánul ma denütt és mi Az archite nem a régi e lat, hogy az gyen, hogy a ber kezeigylé bajó kajütje, szükséges b lyeze — ilye hazak kis sz színű falakk

Irodalomb társas a „Sa léniák leegys hisz a Sachl lényege. Le fekanalizisna a vizen s a k katoinak, szá jak a motoro zaj élyomja A festésze vonalak régi a Sachlichek arcot, hogy hető legtök anyagát. Mi rajta kell, h akkor igazi legyen rajta a falevelék anagszri s szep, mert a rint a széps sendő.

A kölni s német festők romneyed nében kész fotogatót s hogy nagyo nyerték meg a körülmén Sachlicheit dig ugy volt sohasem tá Mikorra a zik az új n művészetit i s egészen u a kor művé

Sachlichek kellett volna az új irány. Mert hiába, félszázad ót materializm telen mara ellemezésbe fundamentu fel a kor er Ma Oroszot nktországba ban a tarlo szerint fol ményben er az ideológi

Mi az a Sachlichkeit?

Berlin, június 18. Ahogy minden valamire való kisgyermek szétszedi játékeit, hogy megnézzé, mi van benne, úgy keresi az ember ösidóktól fogva a dolgok lényegét. S ha akadtak józan bölcsék — Heracleitosztól Jamesig — akik felvilágosították az embert, hogy a dolgoknak semmiféle lényegük nincs, az emberek még mindig keresik, kutatják ezt a semmit. És ez a lényegkeresés determinálja mindenkor az összes filozófiai, művészeti és irodalmi irányokat.

Jónéhány évvel ezelőtt azt hitték az emberek, hogy ez a lényeg: milyennek látjuk környezetünk világunkat, a miliőt, melyben élünk és ezt nevezték impresszionizmusnak. Később azután azt tartották lényegesnek, hogy miként lát az ember, milyen a lélek expresszív formája és ezt nevezték expresszionizmusnak. Újabbak pedig rájöttek arra — elsősorban a németek — hogy a lényeg az anyagban keresendő. Nem az a fontos, hogy milyen impressziókat kelt bennünk a tárgy, sem az, hogy milyennek látjuk, hanem csak az, hogy „an und für sich“ milyen az anyag. S ez a felfogás az, amit egy lefordíthatatlan szóval „Sachlichkeitnek“ neveznek.

És az új művészet és irodalmi irány nyilvánul ma meg Németországban mindenütt és mindenben.

Az architektúrában a praktikusság és nem a régi esztétika. Úgy építik a házakat, hogy az a lehető legegyszerűbb legyen, hogy a lakásokban minden az ember kezéig érjen. Egy modern luxus-ház kajütje, hol kicsi helyen minden szükséges butorzat ügyesen el van helyezve — ilyenforma a mai modern lakóházak kis szobáinak berendezése, egyszerű falakkal és beépített butorokkal.

Irodalomban a tények leplezetlen feltárása a „Sachlichkeit“. A szerelmi problémák leggyorsabbnak erotikára, mert hisz a Sachlichkeit szerint ez a szerelem lényege. Lejárt az ideje a pepecselő lelekanalizálás körülöttünk, a föld alatt, a vízen s a levegőben ezerfajta gépek zakatolnak, szakadatlanul robbanások hajtják a motorokat és ez az új apokaliptikus zaj alvannya lélek halk rezgéseit.

A festészetben se a színek, árnyak és vonalak régi esztétikája dominál, hanem a Sachlichkeit. Portrékon egy festik az arcot, hogy az arcból s a testszín a lehető legteljesebben kifejezze a test anyagát. Minden ránc, minden szemölcs rajta kell, hogy legyen a képen, mert csak akkor igaz a portré. Ha tájkép, akkor legyen rajta minden precízen feltüntetve, a falevelek recéje, a virágok természetes angyarszínű színe — akár szép, akár nem szép, mert a Sachlichkeit esztétikája szerint a szépség csak az anyagban keresendő.

A költői sajátosságait látam modern német festők képiállítását. A képek hármegyed részét a Sachlichkeit szellemében készült. Megfigyeltem a kiállítás látogatóit s könnyen konstatahthattam, hogy nagyon kevés embernek tetszését nyerték meg ezek az új stílusú képek. Ez a körülmény azonban mitsem bizonyít a Sachlichkeit ellen, mert hiszen eddig mindig úgy volt, hogy egy új művészeti irány rohason tetszett az átlagembereknek. Mikorra a „Spieß“ szemé megbarátkozik az új művészettel — akkorra az a művészeti irány már rég lejárt magától s egészen új lehetőségek foglalkoztatják a kor művészeit.

Sachlichkeitről szólva, elsősorban arról kellett volna beszélni, hogy mit jelent ez az új irány gazdasági és technikai téren. Mert hiába, bármennyire is igyekeznek felszabadítani a kétségessé tenni a történelmi materializmus igazát, mégis megdönthetetlen marad Marx alapítéle, hogy végső elmelevezésben a termelési technika az a fundamentum, melyre úbrabauként épül fel a kor erkölce, művészete és irodalma. Ma Oroszországban elektrifikálnak, Németországban racionalizálnak, Amerikában a taylorizmus és a fordizmus elvei szerint folyik a termelés s végeredményben ennek a termelési rendszernek az ideológiai megfelelője az, amit Sach-

lichkeitnek neveznek a németek. A gépek segítségével leküzdeni s emberi célok szolgálataiba szegődtetni minden természeti erőt, mindent gépekkel végezteni, gyorsabb ütemre készíteni s ezáltal valósággal megsokszorozni az életet, ez a Sachlichkeit a technika terén. Cél nélküli rohanás egy ismeretlen cél felé.

Természetesen most is felmerül az ősi kérdés: vajjon az eddiginél nagyobb boldogságot, — több szépséget jelent-e az életnek ez a felfokozott tempója. Erre a kérdésre a Sachlichkeit még nem létező metafizikája kell majd, hogy feleletet

adjon. A végtelenség szemszögéből — sub specie aeternitatis — talán úgy áll a dolog, hogy az emberi sors tragikumán sohasem történik lényeges változás. Ha mérleget lehetne készíteni az emberi boldogság nyereség- s az emberi szenvedés veszteség-számlájáról, a két tétel mindig kiegyenlítene egymást s az egyenleg mindig a semmi maradna — ma épugy, mint a neandervölgyi ember idején. A fájdalom kerülésének s az öröm keresésének vágya üzi-hajtja az embereket egyaránt s a könnyek vegyi összetételében semmit

sem változtatott se a technika, se a Sachlichkeit. A tempellhofi repülőtéren felszálltam egy repülőgépre, melyen néhány per alatt körülrepültük Berlin egész környékét. Egyik utitársam, egy szomorú német fiatalember volt, aki mikor ezer méter magasságban repültünk, könnyes szemmel mutatott le a friedenauer temetőre: — Látja, uram, oda temettem el a mult hetén édesanyjamat. Tarnovszky Sándor

Titulescu 12 évi szakadatlan miniszterkedés után hat-nyolc havi pihenőre vágynak

Bucarest-Bukarest, június 18. Titulescu külügyminiszter tegnap Bukarest-be érkezett. A pályaúton a kormány több tagja és barátai fogadták a külügyminisztert, aki megérkezése után Bratianu Vintila miniszterelnökkel hosszabb tanácskozást folytatott. Titulescu az újságíróknak tett nyilatkozatában hangsúlyozza, hogy Ro-

mánia geeni sikere végleges. Ömaga hosszabb pihenésnek érzi szükségét, mert az egész idő alatt, míg külföldön tartózkodott, nem tudott eléggé törődni egészségével, mivel állandóan intenzív munkát kellett kifejtenie. Ránézve — mondotta Titulescu — nem jelent problémát, hosszabb, vagy rövid ideig maradnia az országban.

12 éve aktív miniszter vagyok, anélkül, hogy ellenzékben is lettem volna, ami módot nyújtott volna a pihenésre, ezért ki akarom magamat pihenni és elsősorban egészségemet akarom helyreállítani, ehhez pedig 6-8 havi igazi szünidőre van szükségem, amelynek már e nyár folyamán meg kell kezdődnie.

Egymásra háritják a hatóságok az anyagi felelősséget a Newyork kávéházi diákrombolások miatt

A Newyork szálloda bérlői perbe fogták Kolozsvár városi tanácsát, a bel- és hadügyminisztériumot, mert elmulasztották megakadályozni az 1926 decemberében történt diákrombolásokat

Cluj-Kolozsvár, június 18. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék harmadik szekciójának tanácsa Filipescu, törvényszéki bíró elnökele alatt hétfőn délelőtt nem mindennapi érdekességű keresetet tárgyalt, amelynek szálai még az emlékeztetés 1926 évi diákrombolások zavaros eseményeibe nyulnak vissza. A pert a kolozsvári törvényszék előtt

a Newyork szálloda és kávéház bérlői indították meg Kolozsvár városi tanácsa, a belügyminisztérium, továbbá a hadügyminisztérium ellen, azért, mert 1926 december 18-ikáról 19-ikére virradó éjszaka egy több száz főből álló ünietes diáktömeg összerombolta a Newyork kávéház nagy kirakatüvegét és belsejének egy részét.

olyannyira, hogy a kávéház 152 ezer 854 lej károsodást szenvedett.

(Mit mond a perirat?)

A Newyork kávéház megbízásából dr. Xantopol ügyvéd lerjedelmes keresetet nyújtott be a kolozsvári törvényszékhez, amelyben részletesen feltárja a diákrombolások igazalmas momentáit. A kereset szerint a Kolozsvári Zsidó Nőgyűlés 1926 évi december 18-ikán este az özegek és árvák felségelyezésére táncestélyt rendezett a Newyork szálloda nagytermében.

Ejféli 12 óra felé

a bálterem ajtaját botokkal felfegyverkezett egyetem diákok állították el és provokáló magatartást tanúsítva, pánikot idéztek elő a hatalmas tömeggel zsúfolt táncteremben.

Nemsokára az uccáról dinnyenagyságu kövek repültek keresztül a hatalmas ablakláblákon, az így támadt résen pedig diákok özönlöttek be a terembe és minden kezükbe eső tárgyat pozdorjává zúztak.

A megdöbbentő rombolások után meg-ejtett leltározásból, továbbá a hatóságok, valamint a szakértők hivatalos szemléjéből megállapítást nyert, hogy

a Newyork szálloda kára a rombo-

lásokból kifolyólag meghaladja a 150 ezer lejt.

Tekintve azonban, hogy a rombolások által okozott kárt a fejnélküli, elvadult tömegem felhajtani nem lehet, így a Newyork szálloda igazgatósága kéri, hogy a törvényszék Kolozsvár városi tanácsát állapítsa meg a rombolások okozta károkért felelősnek és kötelezze a Newyork szállodának járó kártérítési összeg teljes egészében való megtérítésére.

Ezenyit tartalmaz nagyvonalakban a beadvány, amely azonban csak egyik epilogusa az emlékeztetés diákrombolásoknak, tekintve, hogy a Newyork szálloda összerombolásából kifolyólag ugy a törvényszék, mint a kolozsvári hadbíró-ság előtt tárgyalás zajlott le, azonban mint emlékeztetés, a tárgyalások folyamán egyetlen tettet sem ítétek el.

(Védekezik a városi tanács)

Kolozsvár városi tanácsa azonban nem mutatkozott hajlandónak magára váltalni a diákrombolások okozta károk megtérítésének odiumát, hanem a Newyork szálloda beadványára különböző kifogásokkal próbált védekezni. Elsősorban beadvánnyal fordult a kolozsvári törvényszékhez, amelyben

szavatolsként kérte a belügyminiszter perbehívását, tekintve, hogy a városi közrend fenntartásáról elsősorban a belügyminiszternek kellett volna gondoskodnia

és a súlyos botrányt a város jogi álláspontja szerint, kizárólag csak a rendfenntartó közegek hanyagsága idézte elő. A városi tanács érvelése nem járt eredménnyel. A belügyminisztérium perbehívása, tudvalevőleg, későn történt meg s így a kolozsvári törvényszék az érvelést, mint el nem fogadhatót, elutasította.

A törvényszéki döntés nyilvánosságra jutása után a felperes szállodai bérlők újabb beadvánnyal fordultak a kolozsvári törvényszékhez, amelyben

a felelősség kérdését kiterjesztették a belügyminiszterre és a hadügyminisztériumra, azon a címen, hogy mindketten felelősök a rombolások-

ért, akárcsak Kolozsvár város tanácsa.

(Szócsata a felelősség elhárításáért)

A kolozsvári törvényszék a Newyork szálloda pólbeadványát akceptálta és tegnap délelőtre tüzte ki az érdekes ügy tárgyalását. A tegnapi tárgyaláson Kolozsvár városi tanácsát dr. Costea ügyvéd, a Newyork szállodát, mint felperest Xantopol dr. ügyvéd, a perbefogott hadügyminisztériumot dr. Triff ügyvéd, az eseményekről tudni mitsem akaró belügyminisztériumot pedig dr. Enechescu Mircea bukaresti ügyvéd képviselte.

A tárgyalás folyamán a négy jogi képviselő között hosszantartó és szenzációs részletekben bővelkedő jogi vita fejlődött ki. Xantopol dr. mint a felperes képviselője, elsősorban rámutatott arra, hogy a zsidó nőgyűlés estélyének engedélyét a VI. hadtest parancsnoksága adta ki s így annak nyugodt lefolyásáról is a hadtestparancsnokságnak kellett volna gondoskodnia. Ez azonban nem történt meg.

A városi tanács érvelésében minden köz és magántulajdon összerombolásáért a város, illetve a község tanácsa lehet felelős. A közigazgatási törvény 286. szakasza pedig kategórikusan kimondja, hogy

háborús eseteket kivéve, tömegmozgatók okozta károkért a tömegeket csak bünvádi uton lehet felelősségre vonni, tekintve, hogy a rend fenntartását a városi tanácsnak kell garantálnia.

Ez azonban szintén nem történt meg. Marad vogül a belügyminisztérium, a mely ugy a rendőrségnek, mint a városi tanácsnak feleltes hatósága, ilyenformán lehat alantasanak eljárását és aktivitásuknak felelősségét, mint feleltes, neki is kell viselnie.

Xantopol dr. figyelemreméltó érvelésére dr. Costea, a városi tanács képviselője ugyancsak meglepő érvekkel replikázott. Rámutatott elsősorban arra, hogy a városi tanácsnak nincsenek végrehajtó szervei, amelyekkel a rendet a város te-

Prát
erg
ban vásá-
obb világ-
évi jótállás
e is.
ított árak.
homlokunkra.
szobáiba.
szoba volt
döbe csavar
mondotta mo-
ga van hozzá
hogy a maga
Csak az a
szí, hogy ő
Igaz, hogy
telet meg
gyermekes,
egy a célja
különbözők
átatosság-
van ünnepies
De most
tése szol-
esendes át-
ináléja
gyilkosságra
feleségem a
m volt haj-
hogy elvált-
m ez az asz
mert azgvon
vát nem bí-
visszafizetni
nt a fehérel
vezni a vá-
vzött a ho-
ezer korona
a volna kár-
zánt lépésre
éhatároz-
éből forok
nt, a hozó-
Bimös va-
örömet vál-
nielő urnak
idővel...
örtentét a
be vétette.
háhelezését
Grán még
gy miabb
valami más
kárt mez-
elet"-ben
izr.
tus
ománai
zere.
első-
ne és
k.
a, miután
th-u.) 2.

rületén tömegmozgalom esetén fenntart-
hatná. Számtalan esetben megtörtént,
hogy

*a városi tanács bizonyos rendfenn-
tartó utasításokat adott a rendőrség-
nek, mire az illető prefektus azt a
megiegyt választ adta, hogy a rend-
őrprefektusi megbízás egy színvo-
nalon áll a polgármesteri funkció-
val, ilyen formán egymásnak nincs-
nek alárendelve,*

ettől eltekintve pedig a rendőrségnek köz-
vetlen felettese kizárólag csak a belügy-
minisztérium.

A felperes jogi képviselője ezzel szem-
ben kijelentette, hogy a közigazgatási tör-
vény III. paragrafusa kategórikusan ki-
mondja, hogy

*a rendőrség közvetlen és teljes hatalmu
felettese a község, illetve a város
primária, akinek a rendfenntartás
érdekében mindenirányú diszpozíciót
jogában áll kiadni a rendőrségnek,
az azonnali teljesítés jelleget.*

(Miért van ostromállapot?)

Orakon keresztül folyt ebben a harc-
modorban a szócata a különböző állami
intézmények jogi képviselői között. A vi-
tából mindenesetre nyilvánvalóan kitűnt,
hogy

*Kolozsvár városi tanácsa és a ko-
lozsvári rendőrség között a diákrom-
bolások szomorú emlékeztető napjai-
ban nem volt meg a legteljesebb
harmónia.*

Ennek tulajdonítható, hogy zavargások
esetén hiányoztak az intervenciók, a si-
keres hatósági közbelépések és a rend-
fenntartás eszközeinek foganatosítása he-
lyett Kolozsvár lakossága mindenesetben
csak azt tapasztalta, hogy biztos irányítá-
s nélküli akciók történnek a rendfenn-
tartásra hivatott hatóságok részéről,
clyan mozgalmak eljövására, amelyek
nek méretei nem egy esetben túlhaladták
a lokális „forradalom” méreteit.

A jogi vita folyamán dr. Triff ügyvéd
a hadügyminisztérium jogi képviselője

szintén mentette a hadsereg felelősségét.
Triff dr. rámutatott arra, hogy

*az érvényben lévő ostromállapot
még nem jelenti azt, hogy a rend-
fenntartásért a katonai hatóságok-
nak kell vállalniok a garanciát.*

Az ostromállapot alapján véve csak
arra szükséges, hogy bizonyos bűncse-
lekményeket a hadbíróság tárgyalhasson
le, nem pedig azért, hogy tisztán köz-
igazgatási funkciót jelentő városi rendet
a katonaság tarisza fenn.

Számtalan esetben bebizonyosult, hogy
hogy a katonaság nem avatkozik a rend-
fenntartás munkájába és csak rendkívüli
esetekben, amennyiben valóban komoly
volt a helyzet, lépett közbe a tömegek
feloszlására. Ilyenformán — fejezte be
érvelését Triff dr. — semmilyen körü-
lmények között nem vonható felelősségre
a hadügyminiszter a rombolásokért és
igy az ellene támasztott kártérítési igény
sem minősíthető jogosnak.

(A belügyminiszter jogi érvek
kel próbálkozik)

Dr. Enachescu bukaresti ügyvéd, a bel-
ügyminisztérium jogi képviselője, nem
igen tud melegséget felhozni a felelősség
elhárítására és így alaki kifogások ér-
vényrejtésével próbálkozik. A városi
tanács azonban ragaszkodik ahhoz,
hogy felettese mégis csak a belügyi-
miniszter és ha nem is teljes mértékben, de
legalább részben felelőssé tehető.

A belügyminisztérium képviselője a
továbbiakban különböző hasonló eseteket
hoz elő, amelyekben szintén nem a bel-
ügyminisztériumot tették felelőssé a rom-
bolások kárait illetően, annál is in-
kább, mert erről semmiféle törvény nem
intézkedik.

A törvényszék hosszas tárgyalás után
június 25-ikére határozta el a döntést,
amelynek elvi jelentősége nyilvánvaló;
tekintve, hogy a diákrombolások és a
diákperek nyomán az ország területén
garadával keletkeztek a hasonló jellegű
kártérítési perek, amelyeknek felelős té-
nyezőit, akárcsak az események büntügyi
szereplőinél mindezekig nem sikerült
megállapítani.

dr. Halberg Leót (Magyarország), ügy-
vezető titkárnak Weinberger Miksát, míg
a tisztikar többi tagjait a 36 tagú vá-
lasztmány fogja megválasztani.

A felajánlott adományok

Lichtenstein lekencei főrabbi rendki-
vül lekes szónoklata után következtek
egyebek bejelentései: Dr. Haberg Gyula
10.000 lej. dr. Eskelsz M. 10.000 lej. Pfeif-
ermann Ignác 10.000; Rohrich és Brech-
er 10.000. Ullmann fivérek 5000, Wein-
berger Adolf 5000, Redlich S. és Fia 10
ezer lej, Tabovics Sámuel 3000. Herczeg
Kálmán, Mandel Emanuel, Mandel Ba-
ruch, Szandel Osiás 2—2000 lej ajándot-
tak fel és nagyon sokan ennél kisebb ösz-
szégeket, de több nagy alapítványt is ki-
látásba helyeztek. A besztercei Chewra
Kadischea egyelőre 10 ezer lej, a hitköz-
ség 20 ezer lej, a lekencei Chewra 5 ezer
lej, borgóprundi hitközség 5 ezer lej,
az óradnai 4 ezer lej adtak. A naszód-
i hitközség szintén bejelentette, hogy
nagyobb adományra készül.

Bethlen kitesz magáért

Besztercéről visszajövet a kolozsvári

kiküldöttéket a bethleni hitközség ap-
raja-nagyja várta a templom bejárata
előtt. Rosenberg S. Léb üdvözölte a ven-
dégeket és Lichtenstein főrabbi magas
szárnyalású beszédben dr. Sebestyén Jó-
zsefet köszöntötte. Dr. Sebestyén köszö-
nete után a hitközség elnöke bejelentet-
te, hogy a bethleni hitközség 6 ezer lej
ad és két szombatot. Dáskál Dávid
Nagyfalú 3 ezer lej, Eidlinger Ignác 2
ezer, Hirsch Márton 2 ezer, Rosenberg
S. Léb 2 ezer, Glück Mózes, Edelheit
Márkus 1 ezer, Fried Károly 1 ezer lej
stb. stb. adományoztak, mely adomá-
nyok a kicsiny és szegény bethleni zsi-
dóságnak becsületére válnak. A bethleni
zsidóság, mely oly szépen kitűnt ma-
gáért, e lépésnél még nem állt meg,
hanem megszervezte a szamosmegyei
kerület bethleni csoportját, amely a to-
vábbi akcióit van hivatva folytatni. A cso-
port tisztikara: elnökök Lichtenstein fő-
rabbi, Rosenberg S. Léb, pénztáros Glück
Mózes, jegyző Glück Náthán, választmá-
nyai tagok dr. Eidlinger Ignác, Hirsch
Márton, és Somkerékről Kurländer
Adolf, Hirsch Márton.

Uj békepaktum-tervezeten dolgozik Kellog amerikai államtitkár

LONDON, június 18. A „Daily Telegraph” tudósítója arról értesül, hogy
Kellog amerikai külügyi államtitkár egy új békepaktum-tervezeten dolgozik, a
melynek keretében Franciaországnak a hisantant államokkal kötött szerződés-
seit közvetett módon valószínűleg elismeri. Tudvalevő, hogy annakidején Fran-
ciaország Lengyelországgal és Csehországgal is folytatott tárgyalásokat. Kellog
paktum-tervezetében célzás sem fog történni a jugoszláv-francia és a román-
francia egyezményre. Kellog újabb béka-paktum tervezete Berlinben meglehetősen
nyugtalanosságot keltett. A Kellog által Franciaországnak tett engedelményeket
azzal igyekeznek indokolni, hogy igaz ugyan, hogy Kellog fentíri koncessziója
Kelet-Európa mai statusquoját látszik erősíteni, mégis idővel annyira kifejlészthe-
ti a biztonság érzését, hogy egyetlen hatalom sem állana meg a világ lelkiismer-
ete előtt, ha a békeszerződések egyes lézzelfogható igazságainak kényszere fel-
fog merülni.

Komoly kommunista- forradalmi jelleget öltének a görögországi sztrájkmoz- galmak

Pangalos szítja a forradalmat?

Athén, június 18. A görögországi
sztrájkmozgalmak által keltett helyzet
napról-napra súlyosodik, úgy, hogy ma
már véres uccai harcokat provokáló
kommunista forradalom jellegét viseli
magán. Athénben tegnap valóságos há-
boru folyt le az utcákon a sztrájkoló do-
hánygyári munkások és a rendőrök kö-
zött. Az összeütközésnek 15 halottja s 150
többé-kevésbé súlyos sebesültje van. Drá-
mában szintén órákhoz tartott az utcai
harc, amely 30 halott és 200 sebesült ál-
dozatot követelt. Szalonikiból és Pireusz-
ból szintén véres uccai harcokat jelente-
nek, sok halottal és sebesülttel. A Görög-
ország szinte egész területére kiterjedő
mozgalomnak határozottan kommunista-
jellegű jelege van. Leshosban az egész
első hadihajóeskadron, három nagy ha-
dihajó matrózai csatlakoztak a felkelés-
hez. Ugyanez a sztrájkolókhöz csatla-
koztak igen sokféle a vasúti munkások is.

Athénből a Szaloniki felé irányuló fő-
vonalon nem indul több vonat. A többi
vonalakon is csak a legnagyobb zavarok-
kal bonyolítják le a közlekedést s a helyzet
olyan, hogy az egyik pillanatról a má-
sikra megállhat az egész vasúti forgalom.
A Zaimisz-kormány elrendelte vala-
mennyi kommunista vezér letartóztatá-
sát. Ugyanakkor elrendelték Pangalos
vált diktátor őrizetelték megszigorítását is
mert sok jel arra mutat, hogy összeköt-
tetésben állott a lázadás vezetőivel és
ezek a volt diktátor kiszabadítására ké-
szülnek. A helyzet a legnagyobb mérték-
ben súlyos.

Újabb jelentések szerint a dohány-
gyári munkások sztrájkjához az elektro-
mos üzemek és vasutak munkásai is

csatlakoztak. Az általános sztrájk beállta
küszöbön van.

Athén, június 18. A sztrájk egyre job-
ban terjed. Ma már a közüzemek és a
pékipari műhelyek munkásai is beszü-
ngették a munkát. A gyárak védelmére a
kormány szigorú intézkedéseket tett.
Több lap szerint a helyzet az összes na-
gyobb városokban igen kritikus, mert a
kommunista forradalommal súlyosodott
sztrájk számos helyen véres uccai har-
cot provokált. Pirreusban és Szaloniki-
ben a sztrájkoló munkásság a postát és
a pályaudvart megszállotta. BARRIKÁDOK
mögül sortűzzel felelnek a csendőrség és
rendőrség rendszámlási kísérleteire. Hír
szerint a kormány cenzura és ostrom-
állapot elrendelésével akar fölére kerülni
a kommunista fökelésnek. A lapokkal
már tegnap közölték, hogy a sztrájkra
vonatkozóan csak a kiadott hatósági hi-
vatalos kommunikéket közöljék. Ennek
a felhívásnak azonban nem sok fogantatja
volt. Több lap ugyanis hosszú cikkeiben
közölt beszámolót az athéni, szalonikii és
drámai véres sztrájkmozgalomról.

Sok kis nőcske mit sem sejtő,
Elcsufítja má folt, seplő.
A „Gyopár Crem” elmulasztja,
Gyopár s appan elriasztja.
Ki nem használja, el sem hiszi,
Pedig így van!

MARSI GIZI

AKórházegyesületpropaganda gyűlései Szászrégenben, Besz- tercén és Bethlenben

Megalakult a naszódmegyei kerület

A kolozsvári Zsidó Kórházegyesület
vasárnap nagyszerű propagandagyü-
léseket rendezett több erdélyi városban.
A sikerben a helyi vallási és világi ve-
zetőségeken kívül nagyrészt az azok-
nak az agilis egyesületi tagoknak, akik
egyetlen szabad napjukat feláldozva, vál-
lakoztak önzetlenül a nehéz és fárasztó
vidéki utakra. Dr. Sebestyén József hit-
községi és egyesületi elnökkel és Rózsa
Mór propaganda bizottsági elnökkel az
ütközön.

A szászrégeni gyűlés

Vasárnap délelőtt a szászrégeni hit-
község meghívásának tettek eleget. A lá-
togatott gyűlésen Freund József főrabbi
üdvözi a vendégeket. Idézi Rasi szavait,
mely szerint csak az igazságtalán ügy-
nek van szüksége sok szóra, mint pél-
dával a Korach ügyének, de a jó ügy ma-
gáért beszél. Isten áldását kéri az egye-
sület munkájára és igéri, hogy a hitköz-
ség minden egyes tagja meg fogja ten-
ni a kötelességét.

Dr. Neufeld Jenő ismerteti az akció
jelenlegi állását és meleg szavakban irá-
nyítja a szászrégeniek figyelmét a kór-
házügyre.

Dr. Klein Miksa és Gábel Sándor (Ma-
rosvásárhely) beszédei után a gyűlés há-
tározati javaslatban kimondta, hogy a
hitközség minden tagját haladéktalanul
felszólítja az adakozásra. Egyes adomá-
nyok bejelentése után megalakult a
marosmegyei kerület szászrégeni tisztik-
ara a következő névsorral: Elnök
Kasztner Mór, alelnökök Messzer Vil-
mos, Haimann Arnold, pénztárnok Gold-

mann H., ellenőr dr. Gidáli Illés, főtít-
kár helyettes dr. Weisz H. Mendel, vá-
lasztmányi tagok: Lauber Mór, Hersch-
dorfer Áron, Mendel Izidor, Fizek Vil-
mos, dr. Mendel Mihály, Szabó Mór,
Elek Gyula, Mandel Sándor, dr. Weisz
Mendel, Schwartz József, dr. Glück I.,
dr. Vass Áron, dr. Wiegner Ignác (Pa-
tele), Agoston M. (Teke.)

Beszterce áldozatkészége

Szászrégenből a központba kiküldöttek
Besztercére utaztak, ahol délután 4 óra-
kor a Hoffmann szálló- nagytermében
tartotta a naszódmegyei kerület alakuló
ülését. A tágas terem szufoláig tele volt
érdeklődőkkel. Lekence 8 taggal, Naszód
10 taggal, Borgóprund főrabbiával kép-
viseltette magát, Óradna levélben jelen-
tette hozzájárulását.

Rachmuth Izrael hitk. elnök üdvözöl-
vén a messziről jött vendégeket, átadja
a szót Ullmann Salamon főrabbinak, az
ortodox központi iroda elnökének, aki
rendkívül hatóságos beszédben méltatta a
kórházügyi fontosságát.

Dr. Sebestyén József, dr. Normand
dr. Klein Miksa és dr. Halberg Gyula
meggyőző felszólalásai után Weinber-
ger Miksa indítványára üdvözlő távira-
tot küldöttek Sebestyén Dávidnak és ne-
jének Karlsbadba, melyben a példaadó
adományozókra Isten áldását kéri. Ez-
után kimondták a naszódmegyei kerü-
let megalakulását. Megválasztották Ul-
mann Salamon főrabbit díszelnöknek,
pénztárosnak Weinberger Mihályt, főtít-
kárnak dr. Herczeg Ignácot, helyettesek-
nek dr. Brecher Józsefet (Naszód) és

Mulató, ülnek

A háboru l
sok éjeli éle
kult. A hábo
yatbas, eg
amelynek so
is volt vála
dult ki, a M
mindig tudá
vel összeköt
lealkonyodó
lato típusnak
sem fejlődöt
az emberek
ban kerestek
ban, amey
holnapra ugy
ez is csak né
mulatságnak
nek kialakul

Londonban
élet exkluzív
bok alakult
vé váltak m
pénzüik van,
mely különö
napokban ny
éjjeli mulató
színésznyo ve
sokat beszél
A klub nev
Party.

Ennek a m
hogy akik lá
sében tartó
színházi ruhá
nős öltözék
Férfi, vagy
tözni és min
hozni valami
véletlenül eg
A mulató pro
azonfelül ped
aminek s a s
sasjáték hozz
szellemes, m
nak egyváb n

nes sulvt ar
káros mozgá
leg az a gon
azok járjana
rendes tagok
hogy még it
grammot. E
ban az este
gek elfáradt
ken helyezke
vos tagja va
kamt, vagy
a vendégeke

Berlinben
legdivatosab
nak, de min
a táncor kiv
egy egy mod
verseket eg
szanak, nyív
tel hogy a t
lemét megint
ka számára.

Páris mul
uj csapáson
most még re
este olyan r
nél a színpa
ma, de nagy
lenik meg. A
faj kihálóan
kus mulatság
között legist
az emberek
koporsókon
sa ugyanis k
tást, amit az
lem eredm
hogy az emb
lállal, tulesz
sen az olvan
bört, a tánc
közül a halá
francia éjlete

—Orvosi
nőgyógyász
rium főorvos
lésér D...

Mulató, ahol koporsókon ülnek a vendégek

A háboru befejezése óta a nagyvárosok éjjeli élete egészen újszerűen alakult. A háboru előtt a kabaré volt általában, egy különös mulatótípus, amelynek sok esetben a művészethez volt valamelyes köze. Párisból utasult ki a Montmartre berkeiből, ahol mindig tudták a kellemes és művészi összeköttetés a háboruban azonban feladottak ennek a felelősközpontú mulató típusnak, amely a háboru végén sem fejlődött tovább. A háboru után az emberek egészen másfajta bódulatban keresték szórakozást, főleg a táncban, amely az egész világon már hónapokra ugyiszólván hóborttá lett. De ez is csak néhány évig tartott, az éjjeli mulatóknak most más formáj kezdnek kialakulni.

Londonban, ahol azelőtt az éjszakai élet exkluzív klubokban zajlott, új klubok alakultak, amelyek hozzáférhetővé váltak mindazok számára, akiknek pénzük van, ha nem is tartoznak valamely különös zárt társasághoz. A napokban nyílt meg Londonban egy éjjeli mulató Hermione Baddeley fiatal színésznő vezetése mellett, amelyről sokat beszélnek az angol fővárosban. A klub neve: »Pyjama and Bottle Party».

Enek a mulatónak az a különösége, hogy akik látogatóiak, egy külön helyiségben tartoznak levetni uccat, vagy színházi ruhájukat, és egészen különös öltözképet öltenek: pyjamát, ferit, vagy nő tartozik pyjama öltözék és mindegyik tartozik magával hozni valamely italt. Az sem hiba, ha veleterül egy üveg tejet hoz magával. A mulató programjának főrésze a tánc, azonban pedig van egy társasjáték, aminek »sardinia» a neve. A társasjáték hozzáértők szerint, éppolyan szellemes, mint amilyen ennek a klubnak egyéb munkája.

Arad város egész társadalmának osztatlan részvétele mellett ünnepelték meg az aradi zsidó templom 100 éves jubileumát

Ünnepi istentisztelet és diszközgyűlés

(Arad, június 18. Az Uj Kelet tud.) Szép és felemelő ünnepe volt tegnap Arad város zsidóságának. Június 17-én mulott száz esztendeje annak, hogy letették alapkövét az aradi zsidó templomnak és ezt az emlékeztető jubileumot megható lélekkel és méltó keretek között ünnepelte meg az aradi zsidóság.

Nemcsak a zsidóság, de a város minden felekezete és nemzetsége részt kért magának ebből az ünnepből és együtt örvendett az örövendőzökkel.

A felekezetek testvéri békéjének becsületes tanujelét adta ebből az alkalomból Frnt Lajos lutheránus püspök,

aki a zsidóság ünnepére való tekintettel a saját templomában korábbi időpontra tűzte ki a vasárnapi istentiszteletet, hogy ő és hívei részt vehessenek a zsidó templom jubileumán. Frnt püspök vasárnapi prédikációjában meleg szavakkal emlékeztetett meg a zsidóság ünnepéről, méltatta az aradi zsidóság nagy kulturális és emberi értékeit, majd felszólította híveit, hogy kövessék példáját és jöjjenek vele együtt a zsidó istenházába ünnepelni.

Arad egész társadalmának részvételével az ünnepet

A száz éves zsidó templomot erre az alkalomra művészi módon feldíszítették. Dél előtt tíz óra felé már gyülekezni kezdett az ünnepelő közönség a város minden társadalmi rétegéből felekezetekre és nemzetségekre való tekintettel nélkül. Majd sorba jöttek a különböző testületek küldöttségei.

lemi második szentély építésének történetével. Az aradi zsidó templom építői is, miként ama régi ösök, az egyik kezükben tartották az építő máltert, és a téglat, míg a másikkal kardot kellett markolniok, hogy védekezzenek a támadók ellen.

A hatóságok és a csöcselék újra és újra megzavarták a templomépítés szent munkáját és amit a szorgos kezek nappal építettek, azt éjnek idején lerombolták a gyűlölködő el-lenségek.

Ezt a tarthatatlan helyzetet látva, Hirsch Mózes, az aradi hitközség akkori elnöke, aki méltó munkatársa volt Chorin Aron rabbinak, felutazott Bécsbe Ferenc császárhoz és felajánlotta az egész templomterületet tulajdonul az uralkodónak. A császár meglepődve érdeklődött a különös adományozás oka iránt, mire Hirsch Mózes megindokolta ezt azzal, hogy ha a telek a király tulajdona lesz, akkor talán mégis védelemben fogják részesíteni a templomépítőket. Ferenc császárnak annyira megtetszett a halpraesett érvelés, hogy Hirsch Mózes arany érdemjellel tüntette ki, elfogadta az adományozást és gondoskodott róla, hogy a templomépítés munkáját ezután ne zavarja meg senki.

Kaddis az elhunytakért

Dr. Vágvölgyi főrabbi ezután szárnyaló szavakkal méltatta azt a nagy hivatást, mely az elmúlt száz év alatt ennek a templomnak jutott osztályrészül az aradi zsidóság életében. Beszélt a történelmi szentségéről, amelyek a leg-

évszázadon keresztül ebben a templomban imádkoztak. A felejtethetetlen istentisztelet ezzel véget ért.

A küldöttségek üdvözlése

Istentisztelet után dr. Vágvölgyi főrabbi és dr. Schütz hitközségi elnök az előjáróság élén fogadták a hatóságok, a társadalmi egyesületek és egyházak küldöttségeit. Vágvölgyi főrabbi minden egyes küldöttségnek külön választott és rámutatott arra, hogy Arad ama városok közé tartozott, ahol tradícióvá nemesedett a felekezetek közötti béke és harmónia. Megható jelenet volt, amikor a női küldöttség, amely addig a karzaton tartózkodott, levonult a templomba, üdvözölni a hitközség előjáróságát.

A hitközség diszközgyűlése

A küldöttségek fogadása után az ünnepelő előjáróság átvonult a zsidó iskola kultúrtermébe, ahol kezdetét vette a diszközgyűlés. Dr. Schütz Henrik elnök ez alkalomra szerkesztett ünnepi beszédet, az elnök gyöngékedése miatt, Deutsch Andor elnökhelyettes olvasta fel. A grandiózus beszéd felölelte az aradi zsidóság egész történelmét.

Az ünnepi közgyűlés ezután elfogadta azt a javaslatot, hogy a főrabbi beszédét nyomtatásban örökítsék meg és jegyzőkönyvileg örökítsék meg a hatóságoknak és a többi egyházaknak a templom jubileuma alkalmával nyilvánított szolidáris részvételeit. A főrabbi indítványára egyhangú határozattal mondták ki azt is, hogy a hitközség elnökének gyönyörű beszédét is nyomtatásban fogják megőrizni. Ezzel az aktsussal az ünnepelésnek

Délután a Központi szálló összes termében a zsidó nők a hitközség intézményeinek javára jölsikerült gyermekszínelőadási rendeztek. Utána uszonna volt, amelyet a kora hajnali órákig tartó tánc követett.

Izsák Arnold

es sávit arra, hogy elnyomják ezt a káros mozgalmat, a rendőrségnek főleg az a gondja, hogy lehetőleg csak azok járjanak e klubokba, akik ott rendes tagokként szerepelnek. Érdekes hogy még itt is a tánc képezi a főprogramot. E klubokban kötelező azonban az estélyi ruha. Miután a vendégek elfáradtak a táncban, kereveteiken helyezkednek el és a klub egy orvos tagja vagy befecskendezi a koktelt, vagy pedig szippantásra adja át a vendégeknek.

Berlinben ma a Luna-park mulatói a legdivatosabbak. Itt még sokat táncolnak, de mindig van minden mulatónak a táncpól kivül is valami programja, egy-egy modern költőtől szavalnak verseket, egy-egy vidám jelenetet játszanak, nyívósan és azzal az igyekezettel, hogy a háboru előtti kabarék szellemét megint visszahódítsák az éjszaka számára.

Páris mulatóvilága szintén teljesen új csapáson halad. A kabarék helyett most még revüik uralkodnak. Némelyik este olyan revüt mutatnak be, amely nem a színpadon olykor ezeröttszáz néma, de nagyon dekoratív szereplő jelenik meg. Azonban ez az éjszakai műfaj kihaltan van és újabban excentrikus mulatókhoz kísérleteznek. Ezek között legismertebb az a lokál, ahol az emberek táncolnak, isznak és koporsókon ülnek. A mulató tulajdonosa ugyanis ki akarja próbálni azt a hársít, amit az életigenlés és a halálfelelem eredményez. A tapasztalat azt jelenti, hogy az emberek nem törődnek a halállal, tülteszik rajta magukat, különösen az olyan helyen, ahol élvezhetik a bort, a táncot és a zenét. A mulatók közül a halálmulatót látogatják ma a francia éjjelzők a legszívesebben.

—Orvosi hír. Dr. Lengyel Miklós nőgyógyász-születész a Park szanatórium főorvosa ismét megkezdte rendezését Dr. Ferenc-u. 18.

noidei utána érkezett Sulyon isvan nagyváradi református püspök, Csécsi Imre aradi református főesperes társaságában. Majd jött a minorita rendház delegációja dr. Wild Endre rendfőnökkel az élén, az aradi katolikus hitközség delegációja dr. Párecz Béla, volt országgyűlési képviselő és dr. Prohászka főjegyző vezetésével. A szerb egyház is képviseltette magát. Megjelentek továbbá az összes katonai és polgári hatóságok képviselői. A távollévő Vulpé prefektust Filotti rendőrprefektus képviselte és a város részéről Anghel István polgármester jelent meg. Ott voltak továbbá a törvényesek és sziguranca, az iparkamara és az összes aradi négyesetek vezetői.

Az ünnepi istentisztelet

Dél előtt 11 órakor már zsufolásig meg töltötte a templomot az ünnepelő közönség. Valamivel 11 óra után orgonaszó kíséretében bevonult a templomba dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi az élén a hitközség előjárósága. Weiss Sándor főkántor a negyvantergy kórus kíséretében a „Matovut” recitálta. Ezután kiemelték a frigy szekrényből a szeker-tórákat, miközben a főkántor jomkipuri dallammal énekelte a „Sma Jiszraelt.” A tórák visszahelyezése után következett Hegedüs Bébi ur-asszony gyönyörű szólóéneke, aki a „Hasivénut” adta elő.

Dr. Vágvölgyi főrabbi ünnepi beszéde

A nagy hatást keltett szólóének után dr. Vágvölgyi főrabbi hébernyelvű imát mondott a királyért, a magas régens-társaságot és az országért, amelynek befejeztével a kórus rázendített Beethoven XIX. zsoltárára. A zsoltár utolsó akkordjai közzellett lépett a szószékre dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi és tartotta meg hatalmas, költői szépségében bővelkedő ünnepi beszédét. Beszélt azokról a nagy viszon-társágokról, amelyek között Arad zsidó-társaság száz évvel ezelőtti felépítése Isten sága száz évvel ezelőtti felépítése Isten-hajlékát. Összehasonlítja az aradi zsinagóga építésének körülményeit a jeruzsá-

gukban. A tórának az élet törvényévé kell vánia minden zsidó számára.

A rendkívül nagyhatású ünnepi beszéd után a kórus rázendített a „Hallelujá”-ra, majd a főkántor a „Jigdal” recitálta. „Olénu” után a főrabbi kaddist mondott mindazon elhaltakért, akik egy-

Poiret válik a feleségétől

Páris, június 18. Paul Poiret divatkirályról sokat beszélnek most Párisban. Jelenleg nem a csodakreációkkal kapcsolatban folyik róla a szó. Házassági botrány középpontjában áll a ruhatervezés korlátlan ura. Senki sem tudja, mi okból egyszerre beadta a válópórt neje öngyűsége ellen. Minden ki suttog, találgat csak az illetékes felek némák, így mindenféle kombinációk születnek, legvadabb verziók kerüngenek a híres Poiret-ék válása körül. Istenem, egy ember, akit a világ leggyönyörűbb manekinjai vesznek körül, kell, hogy egyszer megtáncorodjék. Az is lehet, hogy neje öngyűsége — lévén izig-vérig párisi nő — szolgáltatva a válóokot.

Poiret mester ruhái az összes francia divatkreációk között a leghíresebbek. Ő ugyanis nem általánosságban tervez egy ruhát, hanem mindig egy bizonyos személy számára, annak egyéniségéhez illoen. Természetesen nem kis női személyiségek azok, akiket Poiret megtisztel azzal, hogy modelt kreál nekik.

Hírnevessztárook, politikai személyiségek feleségei, a «haute finance» asszonyai — esetleg oceanrepülőnők részesülhetnek abban a szerencsében, hogy Poiret tervezte ruhát (nem ruhákat) viselhetnek. A modellkreációkat hét lakat alatt tartják, idegen nem láthatja, divatrevüim nem mutatják be, szóval Poiret a ruhák exkluzív teremtője. Mikor egy-egy modelje az autenti versenyen vagy más mondén

összejövetelelen egy női hírességen meg jelenik, ezer, meg ezer szem les rá möhön, hogy másnap már leutánozza. Hiába készítenek utána száz ruhát a sikket, amely Poiret mester titka, senki sem tudja a ruhaszabásnak megadni. Aki Poiret ruhát visel, az nem sokat törődik az imitációkkal, mert többször, mint egy ünnepi alkalommal ugysem veszi fel.

A válópórral kapcsolatban sokan kíváncsiak rá hogy ki is az a Poiret. Mit csinált, mielőtt divatkirály lett? A mester karrierje hasonlít sok amerikai multimilliomos regényes pályafutásához. Nagyon nagyon szegény családból származik. A korán kenyérkeresetre utalt, képzettség nélküli szegény fiú a nyomor minden etapját megjárta. Férfele foglalkozásba kezdett, egyik sem sikerült. Egy külvárosi ernyőjavító műhelyben dolgozott s szövögette szép álmait a dolgoszt nők még nagyobb szegényebb toalettiéről.

Egy szép napon papírra vetette azokat a ruhákat, amelyekkel képzeletében egy-egy szép asszonyt öltöztetett. Nagyon tetszettek neki a rajzok, bátorságot vet magának és elküldte Páris szalonjaiba, hogy bírálják meg. Legnagyobb ámula, tára az összes híres szalónok elfogadták a ruhamodellét és felkérték, hogy rajzoljon nekik továbbra is ruhaterveket. Ettől kezdve azután rohamosan haladt fel felé a hír és dicsőség útján, míg Páris divatjának korlátlan ura és parancsolója lett. És most válik...

Mulató, ahol koporsókon ülnek a vendégek

A háboru befejezése óta a nagyvárosok éjeli élete egészen újszerűen alakult. A háboru előtt a kabaré volt divatban, egy különös mulatótípus, amelynek sok esetben a művészethez is volt valamelyes köze. Párisból indult ki a Montmartre berkeiből, ahol mindig tudták a kellemeset a művész-vegy-összekötői. A háboruban azonban lealkonyodott ennek a fektőrekvő mulató típusnak, amely a háboru végén sem fejlődött tovább. A háboru után az emberek egészen másfajta bódulatban keresték szórakozást, főleg a táncban, amely az egész világon márhólnapra ugyszólván hóborttá lett. De ez is csak néhány évig tartott, az éjjeli mulatóknak most más formáj kezdene kialakulni.

Londonban, ahol azelőtt az éjszakai élet exkluzív klubokban zajlott, új klubok alakultak, amelyek hozzáférhetővé váltak mindazok számára, akiknek pénzük van, ha nem is tartoznak valamely különös zárt társasághoz. A napokban nyílt meg Londonban egy éjjeli mulató Hermione Baddeley fiatal színésznő vezetése mellett, amelyről sokat beszélnek az angol fővárosban. A klub neve: „Pyjama and Bottle Party”.

Ennek a mulatónak az a különossége, hogy akik látogatják, egy külön helyiségben tartoznak levetni uccai, vagy színházi ruhájukat, és egészen különös öltözéket öltenek: pyjamát. Férfi, vagy nő tartozik pyjamaiba öltöztet, és mindegyik tartozik magával hozni valamilyen italt. Az sem hiba, ha véletlenül egy üveg tejet hoz magával. A mulató programjának főzése a tánc, azonfelül pedig van egy társasjáték, aminek „sardinia” a neve. A társasjáték hozzáférők szerint, éppolyan szellemes, mint amilyen ennek a klubnak egyéb munkája.

és szívta arra, hogy elnyomják ezt a káros mozgalmat, a rendőrségnek főleg az a gondja, hogy lehetőleg csak azok járjanak e klubokba, akik ott rendes tagokként szerepelnek. Érdekes hogy még itt is a tánc képezi a főprogramot. E klubokban kötelező azonban az estélyi ruha. Miután a vendégek elfáradtak a táncban, kereveteiken helyezkednek el és a klub egy orvos tagja vagy befecskendezi a kokont, vagy pedig szippantásra adja át a vendégeknek.

Berlinben ma a Luna-park mulatói a legdivatosabbak. Itt még sokat táncolnak, de mindig van minden mulatónak a táncpár kívül is valami programja, egy-egy modern költőtől szavalnak verseket, egy-egy vidám jelenetet játszanak, névösen az azzal az igyekezettel, hogy a háboru előtti kabarék szellemét megint visszahódítsák az éjszaka számára.

Páris mulatóvilága szintén teljesen új csapáson halad. A kabarék helyett most még revüik uralkodnak. Némelyik este olyan revüt mutatnak be, amelynél a színpadon olykor ezeröttszáz néma, de nagyon dekoratív szereplő jelenik meg. Azonban ez az éjszakai műfaj kihaltan van és újabban excentrikus mulatószínpadokkal kísérleteznek. Ezek között legismertebb az a lokál, ahol az emberek táncolnak, isznak és koporsókon ülnek. A mulató tulajdonosa ugyanis ki akarja próbálni azt a hatást, amit az életigenlés és a halálféltelen eredményez. A tapasztalat az, hogy az emberek nem törődnek a halállal, tulteszük rajta magukat, különösen az olyan helyen, ahol élvezhetik a bort, a táncot és a zenét. A mulatók közül a halámulatót látogatják ma a francia éjjelzők a legszívesebben.

—Orvosi hír. Dr. Lengyel Miklós nőgyógyász-szülész a Park-szematórium főorvosa ismét megkezdte rendelését Park Ferenc-u. 18.

Arad város egész társadalmának osztatlan részvétele mellett ünnepelték meg az aradi zsidó templom 100 éves jubileumát

Ünnepi istentisztelet és diszközgyűlés

(Arad, június 18. Az Uj Kelet tud.) Szép és felemelő ünnepe volt tegnap Arad város zsidóságának. Június 17-én mulott száz esztendeje annak, hogy letették alapkövét az aradi zsidó templomnak és ezt az emlékezetes jubileumot megható lélekkel és méltó keretek között ünnepelte meg az aradi zsidóság.

Nemcsak a zsidóság, de a város minden felekezete és nemzetisége részt kért magának ebből az ünnepből és együtt örvendett az örvendezőkkel.

A felekezetei testvéri békéjének be-szédés tanujelét adta ebből az alkalomból Frint Lajos lutheránus püspök,

aki a zsidóság ünnepére való tekintettel a saját templomában korábbi időpontra tűzte ki a vasárnapi istentiszteletet, hogy ő és hívei részt vehessenek a zsidó templom jubileumán. Frint püspök vasárnap predikációjában meleg szavakkal emlékeztet meg a zsidóság ünnepéről, méltatta az aradi zsidóság nagy kulturális és emberi értékeit, majd felszólította híveit, hogy kövessék példáját és jöjjenek vele együtt a zsidó istenházába ünnepelni.

Arad egész társadalmának részveszt az ünnepen

A száz éves zsidó templomot erre az alkalomra művészi módon feldíszítették. Dél előtt tíz óra felé már gyülekezni kezdett az ünneplő közönség a város minden társadalmi rétegéből felekezetekre és nemzetiségre való tekintet nélkül. Majd sorba jöttek a különböző testületek küldöttségei. Először érkezett Frint Lajos pü-

lemi második szentély építésének történetével. Az aradi zsidótemplom építői is, miként ama régi ösök, az egyik kezükben tartották az építő maltert, és a tég-lát, míg a másikkal kardot kellett markolniuk, hogy védekezzenek a támadók ellen.

A hatóságok és a csöcselék újra és újra megzavarták a templomépítés szent munkáját és amit a szorgos kezek nappal építettek, azt éjnek idején lerombolták a gyűlölködő ellenségek.

Ezt a tarthatatlan helyzetet látva, Hirsch Mózes, az aradi hitközség akkori elnöke, aki méltó munkatársa volt Chorin Aron rabbinak, felutazott Bécsbe Ferenc császárhoz és felajánlotta az egész templomterületet tulajdonul az uralkodónak. A császár meglepődve érdeklődött a különös adományozás oka iránt, mire Hirsch Mózes megindokolta ezt azzal, hogy ha a felek a király tulajdona lesz, akkor talán mégis védelemben fogják részesíteni a templomépítőket. Ferenc császárnak annyira megtetszett a talpraesett érvelés, hogy Hirsch Mózes arany érdemjellel tüntette ki, elfogadta az adományozást és gondoskodott róla, hogy a templomépítés munkáját ezután ne zavarja meg senki.

Kaddis az elhunytakért

Dr. Vágvölgyi főrabbi ezután szárnyaló szavakkal méltatta azt a nagy hivatást, mely az elmúlt száz év alatt ennek a templomnak jutott osztályrészül az aradi zsidóság életében. Beszélt a tóra-tekercsek szentségéről, amelyek a leg-

évszázadon keresztül a templom-ban imádkoztak. A felejtéhetetlen istentisztelet ezzel véget ért.

A küldöttségek üdvözlése

Istentisztelet után dr. Vágvölgyi főrabbi és dr. Schütz hitközségi elnök az elöljáróság élén fogadták a hatóságok, a társadalmi egyesületek és egyházak küldöttségeit. Vágvölgyi főrabbi minden egyes küldöttségnek külön válaszolt és rámutatott arra, hogy Arad ama városok közé tartozott, ahol tradícióvá nemese-dett a felekezetek közötti béke és harmónia. Megható jelenet volt, amikor a női küldöttség, amely addig a karzalon tartózkodott, levonult a templomba, üdvözölni a hitközség elöljáróságát.

A hitközség diszközgyűlése

A küldöttségek fogadása után az ünneplő elöljáróság átvonult a zsidó iskolai kulturterembe, ahol kezdetét vette a diszközgyűlés. Dr. Schütz Henrik elnök ez alkalomra szerkesztett ünnepi beszédét, az elnök gyöngékedése miatt, Deutsch Andor elnökhelyettes olvasta fel. A grandiózus beszéd felölelte az aradi zsidóság egész történelmét.

Az ünnepi közgyűlés ezután elfogadta azt a javaslatot, hogy a főrabbi beszédét nyomtatásban örökítsék meg és jegyzőkönyvileg örökítsék meg a hatóságoknak és a többi egyházaknak a templom jubileuma alkalmával nyilvánított szolidáris részvételét. A főrabbi indítványára egyhangú határozattal mondták ki azt is, hogy a hitközség elnökének gyönyörű beszédét is nyomtatásban fogják megörökíteni. Ezzel az aktsussal az ünneplésnek

Délután a Központi szálló összes term-eiben a zsidó nők a hitközség intéz-ményeinek javára jölsikerült gyermek-színlelőadást rendeztek. Utána uzsonna volt, amelyet a kora hajnali órákig tartó tánc követte.

Izák Arnold

gukban. A törának az élet törvényévé kell vánia minden zsidó számára.

A rendkívül nagyhatású ünnepi beszéd után a kórus rázendített a „Hallelujá”-ra, majd a főkantor a „Jigdalt” recitálta. „Olénu” után a főrabbi kaddist mondott mindazon elhaltakért, akik egy-

Poiret válik a feleségetől

Páris, június 18. Paul Poiret divatkirályról sokan beszélnek most Párisban jelenleg nem a csodakreációkkal kapcsolatban folyik róla a szó. Há-zassági botrány középpontjában áll a ruhatervezés korlátlan ura. Senki sem tudja, mi okból egyszerre beadta a válópórt neje öngyúsága ellen. Minden ki suttog, találgat csak az illetékes felek némák, így mindenféle kombinációk születnek, legvadabb verziók kerüngenek a híres Poiret-ék válása körül. Istenem, egy ember, akit a világ leggyönyörűbb manekinjai vesznek körül, kell, hogy egyszer megtántorodjék. Az is lehet, hogy neje öngyúsága — lévén igaz-igaz párisi nő — szolgáltatta a válóokot.

Poiret mester ruhái az összes francia divatkreációk között a leghíresebbek. Ő ugyanis nem általánosságban tervez egy ruhát, hanem mindig egy bizonyos személy számára, annak egyéniségéhez illően. Természetesen nem kis női személyiségek azok, akiket Poiret megisztelt azzal, hogy mo-dellt kreál nekik.

Hírnevessztárook, politikai személyiségek feleségei, a „haute finance” asszonyai — esetleg oceanrepülönök részesülhetnek abban a szerencsében, hogy Poiret tervezte ruhát (nem ruhákat) viselhetnek. A modellkreációkat hét lakat alatt tartják, idegen nem lát-hatja, divatrevüin nem mutatják be, szóval Poiret a ruhák exkluzív teremtője. Mikor egy-egy modellje az autenti versenyen vagy más monden

összejövetelelen egy női hírességen me-g jelenik, ezer, meg ezer szem les rá mo-hón, hogy másnap már leutánozza. Hí-ába készítenek utána száz ruhát a sik-et, amely Poiret mester titka, senki sem tudja a ruhazabásnak megadni. Aki Poiret ruhát visel, az nem sokat tör-ödik az imitációkkal, mert többször, mint egy ünnepi alkalommal ugysem veszi fel.

A válópórral kapcsolatban sokan ki-váncsiak rá hogy ki is az a Poiret. Mit csinált, mielőtt divatkirály lett? A mester karriérére hasonlít sok amerikai multimilliomos regényes pályafutásá-hoz. Nagyon, nagyon szegény csalá-d-ból származik. A korán kenyérkeresetre utalt, képzettség nélküli szegény fiu a nvomór minden etappját megjártá. Éverféle foglalkozásba kezdett, egyik sem sikerült. Egy külvárosi ernyőja-vító műhelyben dolgozott s szövögette szép álmait a nagyszerű nők még nagyszerűbb toalettjeiről.

Egy szép napon papírra vetette azo-ka-t a ruhákat, amelyekkel képzeletében egy-egy szép asszonyt öltöztetett. Nagyor tetszetek neki a rajzok, bátorságot vet magának és elküldte Páris szalonjaiba, hogy bírálják meg. Legnagyobb ámula-tára az összes híres szalonok elfogadták a ruhamodellt és felkérték, hogy rajzol-jon nekik továbbra is ruhaterveket. Et-től kezdve azután rohamosan haladt fel-felé a hír és dicsőség útján, míg Páris divatjának korlátlan ura és parancsolója lett. És most válik . . .

ap- bejárata
ven- magas
magas
Sebestyén Jó-
köszo-
köze bejelentet-
ség 6 ezer lejt
szkül Dávid
Illinger Ignác 2
zer, Rosenberg
fózes, Edelheit
roly 1 ezer lejt
mely adomá-
ny bethleni zsi-
nak. A bethleni
em kitéft ma-
em álott meg,
szamosmegyei
it, amely a to-
olytalmi. A cso-
Lichtenstein fő-
bányász Gtück
nán, választmá-
gnác, Hirsch
Kurländer

eten
kai

tesül, hogy
dolgozik, a
szerezde-
idején Fran-
kokat. Kellog
s a román-
s meglehető-
gedményeket
koncessziója
kifejlesztthe-
g telkiisme-
ényszere jel

nek
noz-

sztrájk beállta
ajk egyre job-
züzemek és a
ai is beszün-
védelmére a
edéseket felt,
az összes na-
k, mert a
súlyosodott
uccai harc-
és Szaloniki-
a postai és
Barriádok
sendőrség és
érteleire Hir
a és ostrom-
öléte körül
A lapokkal
a sztrájkra
hatósági hi-
ljék. Ennek
sok foganatja
zu cikkeken
szalonikii és
lomról.

em sejtő,
ő.
mulasztja,
tja.
m hiszi,
GIZI

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 * Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— A magyar Pro Palesztina Szövetség közgyűlése. Budapestről jelentik: Nagy érdeklődés mellett folyt le Löw Immanuel szegedi főrabbi, felsőházi tag és Baracs Károly udvari tanácsos elnöke alatt tegnap a magyar Pro Palesztina Szövetség közgyűlése. Baracs elnök megnyitójában rámutatott a szövetség céljaira és megemlékezett báró Kohner Adolf és Székely Ferenc udvari tanácsosoknak a szövetség élén teljesített nagy munkájáról. Gábor Ignác igazgató-főtisztár jelentést tett a múlt évi működéséről. Nagy örömet keltett az a bejelentés, hogy a Magyar Tudományos Akadémia dr. Berzeviczy Albert indítványára megküldte összes kiadványait a jeruzsálemi héber egyetemnek. Dr. Patai József válaszolt a szentföldi építımunka legjelentősebb problémáit és általános felkészeséssel fogadták azt a bejelentését, hogy a londoni Curatorium a jeruzsálemi héber egyetemre a budapesti dr. Fekete tanárt nevezte ki a matematika szakra. Dr. Szőnyi Géza, a jeruzsálemi központ kiküldötté, a legújabb palesztinai építımunkáról számolt be. Dr. Kahan Nison és dr. Schönfeld József felszólalásai után megválasztották a választást. Elnök Baracs Károly lett. Az elnökség tagjai báró dr. Kohner Adolf, Székely Ferenc, Pfeiffer Ignác tanár, dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsos, dr. Donáth Gyula tanár, Heller Bernát szemintárium tanár, dr. Patai József író, Löw Immanuel főrabbi, Fleiszig Sándor, dr. Makai Ernő vezérigazgató dr. Székely I. Imre kormányfőtanácsos, dr. Biedl Samu, dr. Osztern Lipót ügyvéd, dr. Kiss Arnold főrabbi, dr.

Kahan Nison ügyvéd. Ezután az elnöki tanácsba és választmányba került a gazdasági és kulturális élet számos kiválósága. A közgyűlést 200 terítékes bankett követte, melyen Baracs Károly és dr. Kiss Arnold szóla-
 — **A berlini orosz követ tárgyalásai a német gazdasági minisztériumban.** Berlinből jelentik: A birodalmi gazdasági minisztériumban az orosz követ tegnap hosszabb megbeszélést folytatott a rapallói szerződés végrehajtására a német-orosz kereskedelmi kapcsolatok élénkítése érdekében.

— Milanóban fascisták brutalizálták az angol diplomáciát futárt. Londonból jelentik: Az angol diplomáciai futárt Milanóban az ucceán fascisták megállították és ütlegetni kezdték. A futár a rendőrállomásra ment, ahová a fascisták kísérték el s ahol felmutatta diplomáciai utlevelét, mire szabadon engedték. Mikor az ucceára kilépett, újra megtámadták és bántalmazták. Az angol nagykövet hivatalos elégtételt kért a rendőrfőnöktől, követelve a támadók letartóztatását, ami meg is történt.

— A Fekete-tengeren egy gőzös az elsüllyedéstől megmentett egy hidroplánt. Konstantinábul jelentik: A Fekete-tengeren közlekedő Barbu Stürbey gőzös kapitánya tegnapelőtt útjában egy a tengeren vergődő és segílyt kérő hidroplánt vett észre. A gőzös a hidroplán segítségére sietett, akinek veze-

Ujabb nagy északkeleti csapattestek pártoltak át a kantoniakhoz

LONDON, június 18. A Reuter távirati iroda Vladivosztozkából származó híradás szerint tegnap az északkeleti hadseregnek egy újabb nagy csapatteste, mintegy 7000 ember átpártolt a délkínaiakhoz. A délkínai hadsereg megkezdte lassu előnyomulását a Tiencsin-pektingi vonaltól északra eső területeken. A délkínai kormány a nankingi lapok közlése szerint rövidesen jegyzéket intéz a koncesszióbirtokos hatalmakhoz, amelyben felkéri őket új megállapodások perfectálására. A santungi félszigetet megszállva tartó japán csapatok tartják az eddig elért vonalat. Nincs hír sem a megszállást feladó, sem előnyomulási szándékról.

Miss Earhors két pilótával együtt Newyorkból átrepülte az óceánt és Anglia walesi partján szállott le

LONDON, június 18. A Reuter távirati irodának Newyorkon át jelentik Newfoundlandból, hogy miss Earhors és két pilóta tegnap startoltak Európa felé. Az óceánrepülőgépen rádióleadóállomás is van. A repülőgép az óceán felett eddig 8 rádiótáviratot adott le. Jelentései szerint a fedélzeten minden rendben van s az út kellemes. Ma délelőti a Puerto pontuál gőzös az óceánrepülőket az irpartoktól 150 tengeri mérföldre nyugatra eső területen látta. LONDON, június 18. Lapzártakor jelentik, hogy Earhors kisasszony „Barátság” nevű repülőgépét Quenstoroutól hatvankét kilométerre látták, azaz százötven kilométerre Anglia nyugati partjaitól. Lapzártakor jelentik, hogy a „Barátság” repülőgép 12 óra 40 perckor a walesi Burklyportban simán leszállott.

A kolozsvári munkásság a városi közmunkák megkezdését sürgeti

(Uj-Kolozsvár, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfőn delután a kolozsvári szociáldemokrata párt küldöttsége megjelent Mihali polgármester előtt, akinek egy memorandumot adott át, amely a kolozsvári munkásság kívánásait tartalmazza. A memorandummal a kolozsvári szociáldemokrata irányzat munkásszervezetek vezetői rámutatnak arra, hogy mennyire halaszthatatlan követelménye Kolozsvár munkásságának, hogy a városi költségvetésben megszavazott közmunkákat a lehető legrövidebb időn belül megkezdjék. Kolozsvár munkássága, — mondja többek között a memorandum — remélte, hogy azokat a világitási, egészségügyi, vezellási és uccarendezési hiányosságokat, amelyek már komolyan veszélyeztetik a város lakosságát, ha nem is egyszerre, de legalább részenként el fogják iminálni. Remélte továbbá a munkásság, hogy Kolozsvár első választott tanácsának aktivitása elősegíti majd a nyugati és középítések, amelyek révén Kolozsvár munkanélküli tömegei munkához jutnak, amellyel pedig a lakáshiány, korházhiány, a közlekedés biztosítása és ehhez hasonló egyéb problémák nyernének megoldást. A memorandum a továbbiakban rámutat arra, hogy a városi tanács a költségvetés megszavazása ellenére sem kezdte meg azt a konstruktív várospolitikai munkát, amelyet a munkásság elvár. Hónapokkal ezelőtt meg kellett volna kezdeni a járványkórház, az új Szamoshid építését és le kellett volna rakni a vásárcsarnok alapjait. Mindezekig azonban nem történtek meg a városi tanács részéről a szükséges intézkedések. Indokoltannak tartjuk a munkásság, hogy a közegészségügyi szempontból is annyira nélkülözhetetlen csatornázási munkálatokat sem kezdtek meg és nem történt intézkedés a világitási és vízvezetési hálózatok kibővítésére sem. Külön pontban foglalkozik a memorandum annak kistürelésével, hogy a városi tanács haladéktalanul vegye re vízió alá a közszégi illeték kivételével, a közszégi vonatkozó eddigi utasításait és rendeleteit. Igazságtalannak helyegzi a közszisztasági és frontadó kivételét, tekintve, hogy mindkét adó nemek maximumát állapították meg a bizottságok és Simon dr. városi tanácsos szóbeli ígéréte ellenére sem történtek ezen a téren engedelmények. A munkások és kisiparosok által lakott utcák nyében a memorandum által lakott utcák nevében a memorandum a lakosokra kivetett közszégi tavak ellen. Kéri továbbá a munkások a memorandumban, hogy végre rendezze a városi tanács az ucceák elnevezését is. A terjedelmes memorandumot átadó bizottságot Mihali polgármester, dr. Simon Sándor pénzügyi tanácsos és Tuffli Richard helyettes polgármester fogadták. A munkásküldöttség vezetője szoban is felkérte a polgármestert és a jelenlevő állandó választmányi tagokat, hogy a memorandumban foglalt kívánásokat a legsürgősebben teljesítsék. Mihali polgármester erre vonatkozólag határozott ígéretet tett. Tuffli helyettes polgármester rámutatott arra, hogy a bajok főoka az, hogy Kolozsvár ezévi költségvetése még nincs jóváhagyva és így az állandó választmányának legnagyobb nehezségek árán sikerült csak megvalósítani városfejlesztési programját.

tőle elmondotta, hogy gépe Pirus és Konstantinápoly között végez postai szolgálatot és motorrobbanás követésében volt kénytelen leszállani. Már két nap óta vergődött a tengeren, amikor a gőzöst észrevette. A hidroplán négy utasát megmentették a pusztulástól.

— Borzalmas földrengés és tornádó pusztított Mexikóban. Mexikóból jelentik: Az egész országra kiterjedő óriási tornádó volt tegnap, melyet több helyen földrengés is kísért. Blair város csaknem teljesen elpusztult. Snyderben 50 ház beomlott. Newqort és Kennet városokat előntötte az árvíz. Mexikó-Cytiben szintén földrengés volt óriási kárral. A hajléktalanok száma sokezerre megy és mindenfelől számos halálesetet és sebesültet jelentenek.

— Meggyilkolták és kirabolták egy gazdag koldust. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Marosvásárhely határában a járókelők rábukkantak Popa László vásári koldus borzalmasan összeszuszurkált holttestére. A koldus gazdag ember hérében állott és mintegy százezer lejnyi megtakarított pénze volt, amit koldulással szerzett. A gyilkosok, akik kegyetlenül összeszuszurkálták a szerencsétlen embert, a százezer lejet is elrabolták.

— Csomagátrakás léghajóról a szárguldó vonatra. Newyorkból jelentik: Scottfieldben, Illinois államban, tegnap egy kormányozható katonai léghajó érdekes kísérletet végzett. A léghajónak sikerült egy ötvenkilométeres sebességgel haladó vonatra postacsomagokat átrakni. A léghajó közvetlenül a vonat fölé bocsátkozott le és ugyancsak ötvenkilométeres sebességre volt beigazítva. A kísérlet teljesen sikerült.

— Kegyetlen hitvesgyilkosság egy szebenmegyei szász községben. Nagyszebenből jelentik: A szebenmegyei Röttsch, szász község lakosságát kegyetlen hitvesgyilkosság tartja izgalomban. A gyilkosság áldozata Guist György gazda, aki korcsmázása és éjszakai kámaradásai miatt szakadatlan civakodásban élt a feleségével. Az asszony mindig heves szemrehányásokkal fogadta a későn hazatérő urát, aki ilyenkor rendszeresen megverte feleségét. Június 14-én megölt a feleségét.

— Orvosi hitvesgyilkosság. Nagyszebenből jelentik: A nagyszebeni kórházban egy beteg asszony bosszút forralt, meggyártva a férje elalszik és akkor egy élesre fent balta egyetlen csapásával elmeetszete a szerencsétlen ember torkát. A csudárség letartóztatta a gyilkos asszonyt.

— A japán miniszterelnök pénzt adott a merénylője nyomorgó családjának. Tokióból jelentik: Ismeretes, hogy Tanaka japán miniszterelnök ellen egy kommunista munkás merényletet akart elkövetni. A merénylőt letartóztatták. És a miniszterelnök most azzal lépte meg nemcsak hazája népét, hanem az egész művelt világot is, hogy jelentős pénzösszeget adományozott merénylője családjának, amely kenyérkeresőjük letartóztatása óta nagy nyomorral küzd.

— Lengyel újságírók Nagyszebenben. Nagyszebenből jelentik: Tegnap délben több autót Nagyszebenbe érkeztek a bukaresti újságírókonferencián résztvevő lengyel újságírók. A külföldi újságírókat a román külügyminisztérium képviselője kalauzolta. A vendégek tiszteletére a város bankettet adott, amelyen kölcsönös felköszöntők hangzóak let a román újságírók barátság megpecsételéseképpen. Ebed után a vendégek autókirándulást tettek Szelistyére.

Perzsaszönyegekért, szövekkétfélekért forduljon bizalommal a

Kedd, 1928 ju
 Villan
 modern kiraka
 „Cons
 Cluj, P. Untri
 — Ügyvédi irodájuk ügyvédi irodájuk Memorandumul alá helyezte át.
 — Százhusz mexikói bandit donból jelentik lentések szerint kivitelü rablótá Cytitől 350 kilo nyugatra. Xapa rablóbanda, an szerint teljesen relve, felrobba lott tíz kilom hidat, amely dalt át. Az éjsz gott a vonat é ter magasság szerezvény poz mozdony tüze mazt és a tűz taszított. A patokat csak k miák gaztettér bőven volt ide bolni. A posta gú állami pénz rabolták a har lett szől, hogy sithették a go összegű pénzű ák a hegyekb lül négy zászl üldöző ökeet a lőgépekkel. A vény romjai al tak ki. Renget sériitek.
 — Forradalmi tésék közepet kálásra a szke egyezményt. rinkovics küli szkupstina elé egyezmény rá manyjavaslato a kormánypar sa miatt háro tan kellett. A keletkezett kö szláv kormány hogy a ratifil nyek között k ben. Az ellen forradalmi tü lveket azagba gorral nyomó tését megelöz rencián siker nyira elsimít heves viták a szerint a rat elött megkap
 — Megérk Bremen pilót tik: Koehl és meen pilótái, után tegnap vü gőzösön l pilótákat me tömeg várta
 — Tengeri jelentik: Col áruszállító h a hajó a nag dött. Segítés jelent meg a génysege m litette a süh zánrobbanás gőzöskre s

Mindenkinek érdeke, hogy olcsó harisnya-áruainkról meggyőződjön!

Garantált tartós főrharsnya Lef 79—
 Hibamentes tartós selyemharsnya 79—
 Cérna főrharsnya 9—
 Fildéko cérnaharsnya 110—
 Sely-mfényű mustr-harsnya 140—
 Női glaszkezttyük 210—
 Szarvasbőr kezttyük, fehér és sárga színben 23—

Valamint férfi harsnyák, női és férfi cérnakezttyük melyen leszállított árakban

Kötött női kezttyük gyönyörű színben 1200— leltől fejj. b.

Helios Aruház, Fötér 7.
 Vidéki megrendeléseket posta- vagy okmánybélyeg beküldése ellenében is eszközlünk

Villanyszerelés

modern kirakatvilágítás, fényreklámok
 „Constructio“
 Cluj, P. Unirii 32. — Telefon 83.

— **Ügyvédi hír.** Dr. Hirsch Elemér ügyvédi irodáját Kolozsvárt, Strada Memorandului (Unió-ucca) 15. szám alá helyezte át.

— Százhusz ember életébe került a mexikói banditák hidrobantása. Londonból jelentik: Mexikóból érkező jelentések szerint borzalmas méretű és kivitelű rablóátadás történt Mexikó Cytitől 350 kilométer távolságon délnyugatra, Xapataxa környékén. Egy rablóbanda, amely szemtanúk állítása szerint teljesen katonailag volt felszerelve, felrobbantotta a Xapataxa fölött tíz kilométernyire lévő vasúti hidat, amely egy sziklahasadékat hidalta át. Az éjszakai órákban arra robbogott a vonat és a körülbelül ötven méter magasságból lezuhant. Az egész szerelvény pozdoriává zúzódott. A mozdony tüze felgyújtotta a romhalmazt és a tűz csak betetőzte a katasztrófát. A xapataxi kormánycsapatokat csak későn értesítették a harminniak gaztettéről, úgyhogy emezeknek bőven volt idejük az utasokat kirabolni. A postakocsiban nagybősszegű állami pénzt szállítottak és ezt is elrabolták a harminniak. Minden jel mellett szól, hogy beavatottak előre értesíthették a gonoszvőket a nagybősszegű pénzszállítmányról. A harminniak a hegyekre menekültek. Körülbelül négy zászlósi kormánykatonaság üldözi őket autómobilokkal és repülőgépekkel. A lezuhant vasúti szerelvény romjai alól eddig 120 halottat húztak ki. Rengeteg sokan súlyosan megsérültek.

— **Orvosí hír.** Dr. Vértes Oszkár egyetemi magántanár a napokban megnyitott marosvásárhelyi szanatórium szülészeti-nőgyógyászati osztályának vezetőorvosa magánrendelését Marosvásárhelytől Piata Reg. Ferdinand (volt Főter) 53. sz. alatt megkezdte.

— **Forradalmi jellegű ellenzéki tüntetések közepette terjesztették be ratifikálásra a szkupstina elé a netunói egyezményt.** Belgrádból jelentik: Marinkovics külügyminiszter tegnap a szkupstina elé terjesztette a nettunói egyezmény ratifikálásáról szóló kormányjavaslatot, melyet az ellenzék és a kormánypart egy részének ellenállása miatt három év óta folyton halasztani kellett. Az emiatt Olaszországgal keletkezett konfliktusok miatt a jugoszláv kormány végül is elhatározta, hogy a ratifikációt minden körülmények között keresztülvizsi a parlamentben. Az ellenzék ezuttal is valósággal forradalmi tüntetéseket rendezett, melyeket azonban a kormány drákói szigorral nyomott el. A javaslat betervezését megelőzőleg egy pártközi konferencián sikerült az ellentéteket annyira elsimítani, hogy a kormánynak heves viták árán minden valószínűség szerint a ratifikációt még június vége előtt megkapja a parlamenttől.

— **Megérkeztek Bremenba a Bremen pilótái.** Bremenbaiból jelentik: Koehl és Huenfeld pilóták, a Bremeen pilótái, amerikai ünnepeltetésük után tegnap hajnalban a Columbus nevű gőzösön befutottak a kikötőbe. A pilótákat megérkezésükkor, nagyobb tömeg várta és lelkesen ünnepelte.

— **Tengeri katasztrófa.** Newyorkból jelentik: Columbia partvidékén egy áruszállító hajó kazánja felrobbant s a hajó a nagy rázkódtatástól féloldalra dőlt. Segítségkérő jelzéseket két gőzös jelent meg a láthatáron, melyeknek segítségére mentőcsónakokon megközelítette a süllyedni kezdő hajót s a kázánrobbanás 18 súlyos sebesültjét a gőzöshöz szállították át.

Borzalmas orkán pusztított két napon keresztül Bukarest környékén

BUCURESTI-BUKAREST, június 18. Szombaton este rendkívül heves vihar és orkán pusztított Bukarest és Pitesti között. A Bukarestből délután elindult gyorsvonat összes ablakait betörte a jég és több utast meg is sebesített. A vidék összes termését elverte a jég, amely a mezei munkálatokat végző emberek közül többeket megsebesített és több házfallosat agyonhajtott. Calarasi városában is rendkívül súlyos károkat okozott a jégverés.

Vasárnap délután Prahova megyében felhőszakadás pusztított, számos viláncsapással és jégveréssel. 50 gramm súlyos jégdarabok Szinjában, Slanicban és Braşovban felbecsülhetetlen károkat okoztak a vetésekben és a szőlőkben. Az orkán valóságilag letarolta a gyümölcsfákat, mintha tűzérési tűz pusztított volna. Sok ezer ablak betört. Számos hídát elsodort a víz. Sinjában tegnap havazott és olyan hideg van, mint télközépen.

Borzalmas módon vetett véget életének egy marosvásárhelyi katonai szakács

(Targu-Mures, Marosvásárhely, június 18. Az Uj Kelet tud.) Egy, a maga nemében páratlan öngyilkosságot tartja izgalomban Marosvásárhely lakosságát. Bogdán Alfred, a marosvásárhelyi katonai liceum szakácsa, hihetetlenül borzalmas módon vetett véget életének. Az életút szakácsa délután felvágta ereit, de nem vesztette el eszméletét és ezért a konyhakéssel torkát is felmetszette. A metszés azonban, úgy látszik, nem volt elég mély. Bogdán továbbra is eszméletlenül maradt, megfeszített erejével a konyhaasz-

talhoz vándorolt, felkapta onnan az éles és hegyes reszelőt, amellyel nyolcszor egymásután fejbeszúrta magát. A borzalmas fájdalomtól végre összeesett s elterült a padlón. Ott találták véreben fetrengve a katonák, akik nyomban értesítették az iskola parancsnokát, aki intézkedett, hogy az öngyilkos szakácsot kórházba szállítsák. Kevésivel kórházba szállítása után a szerencsétlen ember kiszenvedett. A vizsgálat adatai szerint Bogdán szerelmi bánatában követte el tetteit.

— **Tizenhétévesek halálósvegü feltékenységi drámája.** Breslauból jelentik: Beuthen közelében tegnap este felé a várostól nem messze fekvő hegyiligetben halálósvegü feltékenységi dráma játszódott le egy 16 éves fiú és egy valamivel idősebb, de a 17 évét még el nem ért leány között. A leány, Elsa Rotte, a beutheni színház karneválnak leánya, szerelmi viszonyt folytatott a fiúval. A fiú, Ottó Hiller egy másik leánynak is udvarolt, amiről időközben tudomást szerzett a fiatal Elsa Rotte is. Tegnap délután azután sétálni ment a szerelmesével és egyszerre csak egy revolvert vett elő, amelynek eredetéről a rendőrség még nem tudta megállapítani, hogy a szerelmes leány honnan szerezte és arra kérte a fiút, magyarázza meg neki, hogyan kell bálni a revolverrel. Hiller készséggel teljesítette a leány kérését és amint azt a fiatal Elsa Rotte később a rendőrségen bevallotta, háromszor egymás után lött célba a revolverrel. A leány azután visszakérte a revolvert a fiutól és hirtelen a mitemsejtő fiú halántékának szegezte azt. A következő pillanatban Elsa Rotte elcsúszott a fegyvert és a kis Hiller holtan rogyott a földre. Elsa Rotte ezután izgatottan rohant a rendőrségre, ahol bevallotta borzalmas tettet és magyarázatul azt hozta föl, hogy feltékenységből ölte meg a fiatal Hillert.

— **Szabadlábrahelyezték Grünwald Armint, a Cultura-könyvkereskedés tulajdonosát.** A kolozsvári VI. hadtest hadbíróháza tegnap szabadlábrahelyezte Grünwald Armint, a Cultura-könyvkereskedés néhány héttel ezelőtt letartóztatott tulajdonosát. A szabadlábrahelyezett könyvkereskedő, akit mint ismeretes, Aradi Viktor, a kiváló szociológussal együtt tartóztattak le, a tegnapi napon elhagyta a kolozsvári hadbíróház fogházát.

— **Hítlerek is tüntettek a Huzd rá Jonny ellen.** Münchenből jelentik: Az Opera szombati előadásán először játszották a Huzd rá Jonny! ismeretes jazz-operát. Az előadás alatt Hitler párti tüntetők nagy botrányt rendeztek, büzbombákat dobtak szét és romlott sajtót dobáltak a közönség közé. A tüntetők közül a rendőrség többeket eltávolított, azonban az incidensek az egész előadás alatt folytatódtek.

Pályázat.
 A nagyváradi izr. hitközség pályázatot hirdet az énekkar kiegészítéséhez szükséges 30 év körüli basszista énekes állására, aki az énekkarvezetést is helyettesítheti és jó zeneértő. Előnyben részesül, aki jó előimádkozó, sochet ubódek és balkore. Az állás azonban elfoglallható, utiköltséget csak a meghívott igényelhet. A pályázatok a hitközség Printul Carol 11 sz. alatti irodájába nyújtandók be.

SPORT

A Románia nyerte a kolozsvári kerület bajnokságát

Románia—Mures 3:1 (3:0). A marosvásárhelyi alkerület és a kolozsvári bajnoksapatok döntő küzdelmét a veneketlen sár és eső ellenére is megtartották és azt a Romania megérdemelten nyerte meg 3:1 (3:0) arányban.

A 30. percben Hatiegan dr. kiugraszta Cipcigant, akinek lövése az ellenkező kapufélfárol pattant golba. A 35. percben Bradea előre adott labdáját Kuszka a rösszel futó Cipcigan elé fejei, aki közletről a második gölt helyezi be Dália kapujába. A 42. percben Huniade beadását Kuszka kapásból mezőnybe akarja küldení a labda azonban a befutó Albu lábáról menthetelenül pattan a vásárhelyi hálóba.

A II. féldő 7. percben a kitoró Reittert elgáncsolják kapu előtt, a megítelt tizenegyest ugyanó golla értékesíti. A Mures egyenlítési kísérletei tovább eredménytelenek maradnak. A 27. percben a kiszóó Huniade gáncsolja el a vásárhelyi védelem, a megítelt tizenegyest Horincas a kapus kezébe lövi.

Az izgalmas mecs legjobb emberei: Ioci, Bradea, Baba, Cipcigan és Huniade a Romaniából, Kuszka, Brassai és Reitter a Muresből. A mérkőzés sima lefolyását Morar Teofil dr. erős keze biztosította.

A Haggibbor Dicsőben. A dicső Dacia sportklub pályafelavatója. Haggibbor—Dacia 8:1 (4:0). A Haggibbor első csapat vasárnap Dicsőben szerepet a Dacia sportklub pályafelavató mérkőzésén. A Dacia mint a vásárhelyi alkerület bajnokságának második helyezettje, jó játékerőt képvisel. Az elmúlt hetekben készült el ideálisn szép sporttelep, melynek felavatására a Haggibbor hívták meg. A pálya felavatása ünnepélyes külsőségek között történt. A marosmenti alkerület részéről a mérkőzés bírja Calugier főhadnagy üdvözölte a Daciát, mint az új sporttelep megalkotóját majd a Dacia elnöke tartott pár szavas üdvözölő beszédet és egyben kiosztotta csapat részére a klub ajándékát. A szokásos zászlóesere után kezdetét vette a mérkőzés. A játék elején kitűnt, hogy a szakadatul mély talaj a technikásabb Haggibbornak konvenial jobban es hihetetlen lelkesedéssel feküdtek bele a játékba. A mérkőzés első félidejében 5 gölt rugtak iskolajáték mellett. A második félidejében a Haggibbor 3 göljával szemben sikerült a vendéglátóknak a vigaszgölt megszerzni. A Haggibbor gölját Weisz 3, Edelstein 2, dr. Hirsch, Ordentlich és Szilágyi lötték. Calugier főhadnagy kitűnően vezette a mindvégig fair mérkőzést.

A Haggibbor közleményei: A Haggibbor uszószakosztálya f. hó 19-én keelden délután 2 óraker a Diana uszodában értekezletet tart. Felkérjük az összes uszókát hogy azon feltétlenül jelenjenek meg. — A kerékpárszakosztály este 9 óraker a City kávéház különtermében tartja értekezletét.

Arad. Tricolor—AMTE 3:3 (3:2) bíró Mányá.

ATE komb.—AAC komb. 3:2 (3:1) bíró Oravetz. Kétszer 30 percig tartó barátságos mérkőzések.

Temesvár. Kinizsi—Banatul 3:1 (2:1). Barátságos, bíró Falb. A komplett Kinizsi megerőltetés nélkül vesz revansot bajnoki legyőzőjén.

Az ország többi városaiban a mérkőzések — eső miatt — elmaradtak.

Vukán. A Jiul atlétikai háziversenyét tegnap tartották meg. Jobb eredmények a következők: Gerelydobás. Gábor 45.42 m. Távolugrás: Jilovics 565 cm. 4:100 m-es staféta 1. Jiul A) csapata 4:72 m., 100 m. 1. Jilovics 12 mp., 200 m. 1. Wild 25 mp., 400 m. 1. Wild 65 mp.

KÜLFÖLDI EREDMÉNYEK:
 Budapest Attila—Hungária 2:1 (0:0). Ferencváros—Újpest 2:1 (2:1).

Budapest—Berlin vízipóló 11:0. A gölokat Keserű 6). Keserű II. (2). Czele (2) és Homonnay II. dobták.

FAGYAPOT

az elismert legjobb csomagolóanyag
 24 minőségben, legolcsóbb áron szállítja **AMIGO TESTVÉREK és TÁRSA**
speciális fagyapotgyára Lugo, Str. Unirii 10.

Clujon Calea Victoriei 61. szám alatt
 b. zományi raklart tart gyárunk képviselője:

Feuerstein Kálmán fakereskedő

További ierakatok: Arad, Braila, Bukarest, Craiova, Galati, Nagyvárad, Nagyszében, Ploesti és Timisoara.

Közgazdaság

Milyen adót kell fizetni a biztosított összegek után

Csuj-Kolozsvár, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminiszter körrendeletét küldött az ország összes pénzügyigazgatóságainak, amely közli, hogy a biztosítások révén szerzett jövedelmet milyen szabályok szerint kell megadóztatni. E rendelkezés szerint a néhány hónap óta népszerűvé vált csoportosított hozomány, születési, vagy halálozási biztosítások esetén, a kifizetett összeget véletlen nyereseménynek kell tekinteni és így az egyenes adókról szóló törvény 48 §-a szerint 12%-os adóval kell sújtani.

Hasonlóképpen áll az eset a sorsolási népi biztosításnál is, ahol ha a biztosított összeget kisorsolják úgy a kisorsolt összegből le kell vonni a befizetett részleteket és a fennmaradt összeg 12%-át kell adóban kiróni. Ha a biztosított hamarabb hal meg, mint a biztosítás esedékessé

válk úgy a biztosító társaság által kifizetett összeget nem mint jövedelmet, hanem mint tőkét kell felfogni és rendes örökségi illetéket kell utána kiróni. A kifizetett életbiztosítási kötvények után hasonlóképpen örökösödési adót kell fizetni az örökösöknek.

A rendelkezés utolsó pontja hangsúlyozza, hogy a balesetbiztosítás után, tekintettel, hogy ezek az összegek akkor kerülnek kifizetésre, hogyha a biztosított munkaképességi csökkenés éri, semmilyen adót nem kell fizetni. A rendelkezés végül kimondja, hogy a 12 százalékos adót a biztosító társaságok kell kifizessék, illetve a biztosított összegből visszatartani és az állampontzárba befizetni tartoznak. Az egyes pénzügyigazgatóságok a körletükbe tartozó összes biztosító intézetekkel közölni fogják a pénzügyminisztérium rendelkezését.

A portugál bor- és likőrexport szabályozása. A portugál kormány legújabb rendelete szerint az összes exportcégek, amelyek a jövőben exportüzletek lebonyolításával oltajtanak foglalkozni, ellenőrzés alá kerülnek. A bor- és likőrexportörök egyesületben fognak tömörülni, amely az ellenőrzés munkáját végzi. Bort és likőrt az új rendelet szerint csak olyan cég exportálhat, amely igazolja, hogy vezetője ezen a téren szakértő és az exportáru minősége megfelel a követelményeknek. A bor exportja jövőben csakis termelők számára szabad. Az új rendelettel a kormány a portugál exportcégek jóhírnevét óhajtja védeni.

Amerika az elmúlt hónapban 500 millió dollár aranyat exportált. Az európai pénzügyek rendezése és a sorozatos valutastabilizáció következtében megindult az amerikai aranyexport. Az amerikai statisztika szerint múlt év szeptember óta körülbelül 500 millió dollár értékű aranyat exportáltak az Egyesült Államok, ami az amerikai viszonyokhoz képest is meglepő nagy összeg. Egyedül Angliába 118 millió dollár aranyat exportáltak. Az aranyexport az utóbbi időben sem mutat csökkenést, Anglia változatlanul importál. A legutóbbi napokban a londoni Midlandsbank számára újabb 10 millió dollár arany érkezett Európába.

A kolozsvári Nerva sanatóriumot átveszik a hitelezők. A kolozsvári Nerva sanatórium szanálásával kapcsolatban felmerült csökkérés terve a hitelezők részéről nem került megvalósításra. Sikertült ugyanis a nagyobb hitelezőkből alakult konzorciumnak a sanatórium összes tulajdonosaival a meggyezést a sanatórium átvételére perferuálni és most ez a csoport a sanatórium kishitelezőivel folytat egyezségi tárgyalásokat a felajánlott 50%-os kvóta elfogadása érdekében. A sanatórium kishitelezőinek követelése közel 1 millió lejt tesz ki. Amennyiben újabb komplikációk nem fognak felmerülni, az új érdekelttség a sanatóriumot még e hét végén adminisztratív is átveszi.

Milyen exportáru részesül kivételi kedvezményben? Bukarestből jelentik. A jövő hó elsején életbelépő vasuti tarifában külön rendelkezés van a kivételre kerülő áruk fuvardíját illetőleg. Természetesen az exportáru fuvarja olcsóbb lesz, de a tarifa alkalmazásának a módja megváltozik. A múltban számos visszaélés történt az 50 százalékos vasuti kedvezményvel. Ezért a jövőben csak a nemzetközi fuvarlevél-

Szováta-fürdőn

Villa Speranza
uripanzio
Szováta-fürdő

a kifünően ismert uripanzio a villa SPERANZA-ban, lényeges átalakításokkal, ezidén már

június hóban megnyílik.

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad dr. Krausz Józsefnél (Faráhán, Dicsosármária (dics.sztmárton)

lel feladott áruk részesülnek ebben a kedvezményben. Ha mégis olyan áru kerül kivételre, amelyet belföldi fuvarlevéllel szállítottak a határig, akkor a megfelelő levonást a feladó csak a vámokmányok felmutatása mellett kéremezheti. A galacii kikötőn át külföldre menő áruk közül csak a deszka áru részesül kedvezményben, a többi kikötőkben és a szárazföldi vámállomásokon átmenő áruk kivétel nélkül élvezik az új vasuti tarifa kedvezményeit.

«Alultrott dési pénzüntézetek közli t. ügyfelekkel, hogy a náluk elhelyezett betétek után 1928 július 1-től csak a Banca Nationala által engedélyezett maximális kamatot fogják fizetni. Dej, 1928 június 10.

Gazdasági, Ipari és Kereskedelmi Bank Rt. Dej.
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Fiókja Dej.
Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Fiókja Dej.

A timisoarai zsidó iskolák kuratóriumától.

Pályázati hirdetmény.
A timisoarai zsidó iskolák kuratóriuma a gvarvárosi román tannevelői zsidó elemi iskolával betöltendő tanítói állásra ezennel pályázatot hirdet.

Pályázhatnak mindkét nemben, román állampolgársággal bíró zsidó okleveles tanterek, akik a román nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, léberül, magyarul és németül is tudnak és a románnyelvi vizsgát is sikerrel letették.

Az állással az állami iskolai tanítók részére megállapított javadalmasítás a törvényes korpóttékekkel. Pályázati határidő 1928 június 1.

Az igazoló okmánymásolatokkal felszerelt kérvények a «Directiunea Scolai Izraelite Timisoara II. splaiul Josif Kunz 4/a.» címre küldendők.

Az elnökség.

Victor X. Ray corporation CHICAGO

Röntgen készülék — eredeti Coonidge tubus, diathermia, quartz-lámpa, electrocardiograf s egyéb

Radiológiai és elektroterapiai készülékek vezérképeiről

SANAX

orvosi és higiénikus készülékek lerakata Bucuresti Str. Gh. Cantacuzino 2. Telefon 202-02 és 206-22. Teljes körhái, sanatóriumi és hőfürdő berendezések, Elektroterapia-Hidroterapia Mekanoterapia. — Egészségügyi felszerések. Melegítő és ventiláló készülékek. Elsőrangú referenciák. — Ingyenes prospektusok és felvilágosítások.

Hirdessen az Uj Keletben

TÖZSDE

A piac változatlan

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Ny. as	Zárlat						
Zürich	3160-3165	—	—	49050	1153	11060	1367	67065	192776
Newyork	16370-16225	51875	136750	2544	16320	57350	71030	3375	—
London	800-802	253225	25 175	12420	798	2 0925	34677e	1647050	48814
Paris	640-645	2039	2039	—	43	22 950	2793	13266	39312
Milano	300-304	2730	2 2950	13335	861	3130	3737	17760	52625
Prága	485-48675	153775	1588	—	85	169950	210525	—	29650
Budapest	905050	904750	—	—	2857	—	12385	58845	—
Beigrád	2860-2875	91337	91325	—	288	1 0950	125087	5939	176
Bukarest	—	31730	318	1550	—	35150	434	20675	61
Vasó	—	581750	5815	—	1830	6430	7.65	37845	—
Bécs	2305-2310	7300	7300	—	2300	8081	—	47492	—
Berlin	3915-3920	12398	12398	—	3908	1370850	16982	80645	—

Száz lej árfolyama Zürich (uto) 318, Paris 1550, Budapest 35050, Bécs 43 400, Prága 20675.

Teszler posztó nagyruházában

Nagy választék szövet és hélésárukban

Főpostával szemben

Asszonyom!

Gondolt-e arra, hogy mi a betegségek kútforrása? Nem, mert ellensétkben mindennekótt legfontosabbnak tartaná

ágy tollát

melyen detének legalább 1/2 részét eltölti,

fertőtlenítés

gőzölés

molytalanítás

felélesztés

és portalanítás végett a

teljesen új rendszerű gépekké felszerelt

Toll-megmunkáló gyárnak

Str. Jas lor (Nagyszamos-u.) 14. átadn.

A megmunkálásnál bárki jelen lehet

Nehány órát a munkát elvégzzük

Kedd, 1928
Zsidó Gyapju
legjutányosab
ROSENZ
SZOV
Családi uri
új berendezés
T
ipó
uj és haszná
moló és so
nagy
kaphatók
Irogépe
Fink
Cuj. S
179 L.
A következő
részére: 1 pá
harisnya; 1 p
puder; 1 üve
1 tubus ajakp
áru). Szállítu
lett. Postakö
rende
Ofici
Strada Lascari
HO
LO
Bukan
Teljesen
me
Szoba
0000
SZABÓ
történeti

ספרים דאנדלונג ספרים דאנדלונג
Zsidó imakönyvek,
Gyapju és selyem-falesek
 legújantól beszereshetők Clujon
ROSENZWEIG ANTAL cégnél

Szováta - fürdőn
ÉVA
villa
 Családi úri penzió, szép fekvésű helyen,
 új berendezéssel. Kitching konyha. — Junius hó-
 ban kedvezmények

Telefon 4-93.
Írógépek
 új és használt állapotban. Ugyszintén szá-
 moló és sokszorosító gépek állandóan
nagy választékban
 kaphatók. Nagy speciális javító műhely.
 Irgépek karbantartását vállalom.

Finkler Antal
 Cluj, Str. Reg. Maria 9.

179 L. Halló 179 L.
vidék!

A következő 7 tárgy asszonyok és leányok
 részére: 1 pár cipő valódi talppal; 1 pár cerna
 harisnya; 1 pár selyem harisnyatartó; 1 doboz
 puder; 1 üveg kölnivíz; 1 kis üveg parfüm;
 1 tubus ajakpirosító (kivétel nélkül külföldi
 árú). Szállítunk az egész országba utánvét mel-
 lett. Postaköltség 21 lei. — Küldjön sürgősen
 rendelést a következő címre:

Oficiul Orientului
 Strada Lascar Catargiu 16. — București, III.

HOTEL
LOUVRE

Bukarest, Str. Carol 4.
 Teljesen átalakítva és szépen
 bútorozva újból

megnyilt.

Szoba 100 leitől felfelé kapható.
 Az igazgalóság

SZABÓ IMRE
 történelmi regénye

Az utolsó máglya

könyvalakban
 is megjelenik. — A számozott példány
 ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvoszta-
 lyában, Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

KÖNYV
UJDONSÁGOK

SZASZANOV
Végzetes évek

az európai katasztrófa a cári Orosz-
 ország háborús külügyminiszteré-
 nek beállításában. Paleologue nagy-
 sikerű naplójának szerkesztője
Ára 408 lei.

Kolumbusz Kristof
igaz kalandja

írta: **MARIUS ANDRE.**
Ára 198 lei.

Maurice Paleologue
II. Sándor cár tragikus regénye.
Ára 128 lei.

Lucien Murat
hercegné

**Nagy Katalin cárnő sze-
 relmi élete.**

(A híres cárnő első özinte, lep-
 lezetlen életrajza.)
Ára 128 lei.

TOLSZTOJ
 legnagyobb szerűbb regénye
Karenina Anna

ujra kapható. — A kötetes 1060
 lapos regény ára 364 lei.

Ujra kapható **ERDŐS RENÉE** könyve
A nagy sikoly

(A népszerű női legkeresettebb könyve.) Az első és második
 kötet ára összesen 340 lei.

Marian Harry
Kleopatra
szerelmi élete

Egyiptom hírneves királynőjének
 aki egymásután hódította meg a
 római birodalom fejeit, első ma-
 gyar nyelvű életrajza. **Ára 136 lei.**

Mauriac
A mérgekeverő

a lélek pórtájának, első magyar-
 nyelvű könyve. A ma regényei
 sorozat. Ára izléses vászonkötés-
 ben **231 lei.**

Lehetetlen szabadulni **Wallace** izgató regényének varázsától.
 Olvassa el

A Poliantha titka
 című regényét és ön is megerősíti ezt. **Ára 136 lei.**
A titokzatos banda
Ára 190 lei.

Zola
A pénz
Ára 289 lei.

SHAW
Ember és felsőbbrendű
ember.
 (Uj kiadás.) **Ára 170 lei.**

Ludwigh Wolf
A játékos
Ára 204 lei.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szöveg 5 lej, vastagabb
 betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej.
 Állatképeknek 30 százalék kedvezmény.
 Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg
 levelet csak egy továbbítunk, ha portó bélyeg
 mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lei.
 előfizetőknek 150 lei.

Hajhullás
 és hajkorpa ellen
 legjobb szer az
„Egger-Petrol”
 Kapható minden
 gyógyszerárban és
 drogueriában

Szivógáz-motor
 20-25-ös generátorok-
 kal felszerelve, üzem-
 ben megtekinthető, ki-
 tűnő karban, üzem-
 nagyobbitás miatt ol-
 csón eladó. Bernát
 msomtulajdonos —
 Reteag. 646

80 literes vashor-
 dók nagyobb tételben
 eladók — Grünblatt
 Samunál, Piața Aba-
 torului 9. 618

Sofőri állást kere-
 sek azonnalra, ahol a
 szombatot megtartha-
 tom. — Ajánlatokat
 „Vizsgázott sofőr” jel-
 legére a kiadóba kérek.
 598

Eladó egy kiváló
 hangu mestorhegedő.
 Cím a kiadóban.

Varróágyókat
 felvesz a Szekely nő-
 vérek nődivatsza onja
 Str. Regina Maria
 (Deak Ferenc-u.) 24.

Gouvernante
 sucht Stelle. Perfekt
 Clavier, französisch,
 deutsch. Adresse: L.
 Drach, Regele Ferdi-
 nand 95.

Egy szépen beren-
 dezett, különbejárta
 nagy utcai szoba jul-
 1-re, egy garzon em-
 bernek biadó. Cím a
 kiadóban. 645

Bérfianino kapha-
 to Triskánál
 Cluj, Str. Sa-
 guna No 14.

Ein **Lehrling** wird
 aufgenommen. **עבד**
עבד geschlosssen. Ab-
 raham Schlesinger,
 Sibiu, Mode u. Manu-
 fakturwaren. 648

Lakást kaphat egy
 esetleg két urileány
 zongora- és fürdő-
 szoba használattal is.
 Cím a kiadóban.

**Tennis-
 nadrág 540**
 1-a drill — — — Lei

Trench-Coat Lei 3400

Neumann M. Cluj
 férfi- és fiuruha-aru-
 háza Piața Unirii 14.

külföldi berendezett
képektervező, aranyozó
 műhely. Oválok és körök
 minden méretben **Somlyai Mihály**
 és kivétel nélkül **Juliu Maniu 7.**

Aufruf
 Verständigend, dass ich habe seit lange
 Jahren hier in Cluj eine ganz moderne
כשרת Salami-Fabrik
 eingerichtet, wo es erzeugt wird all die
 Sorten, was in dieser Bransch zu haben ist.
 Immer Frisch und zum billigsten Prei-
 sen. Bitte daher ihre gef. Ordre und zeichne
 hochachtend
Ifj. Pál Márton
 Cluj, Piața Mihai Viteazul 25.

Most jelent meg
SIPOS DOMOKOS:
Vágtat a halat
 a korán elhunyt erdélyi költő és
 versei. A versek először a jelen irt.
 részletes életrajzzal.
Ára 70 lei
 KAPHATÓ
 AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN
 CLUJ

Az asszony és a vihar

Írta Mark Twain

— Így tehát — mondotta Mr. Mc Williams folytatónak, minthogy beszéde közepén tartott — a rossz időjárás egyike azoknak a kínzó gyöngeségeknek, mikkél a természet megátkozta te reményeidet. Ez a félelem leginkább asszonyokra szorítkozik, azonban itt ott találkozhatsz a félelemmel kicsiny kutyáknál sőt olyankor férfiaknál is. Ez a gyöngesség pedig azért olyan kúrhozón, mert sokkal inkább tudja megfosztani az embereket, illetőleg az isten egyéb teremtményeit eszük-től, mert nincs argumentum, amivel szembe lehetne vele helyezkedni. Hárba akarja az ember ezt a rettenetes érzést megszégyenítéssel kizavarni. Vannak asszonyok, akik az ördöggel, sőt egy görrel is szembe tudnának nézni, de ha villámot látnak, nyomban összeesnek. Amint tehát mondottam magának, felmeszeltem, mert a bizonytalan távolból ilyen szavakat hallottam:

— Mortimer, Mortimer!

Amikor őt érzékem ismét együttl volt, a sötétben tapogatózni kezdtem és így szóltam:

— Evangeline, mondd csak, te hívtál. Mondd kérlek, mi történt? Mondd kérlek, hol vagy?

— Be vagyok zárva a faliszekrénybe. Szégyeld magad, hogy egyszerűen leheveredtetél és ilyen irtózatot viharban így aludtál, mint egy mormota!

— Én istenem, mi szégyelni való van abban, ha egy ember alszik. Tiszta örület, amit beszélsz Evangeline! Hogy szégyellem magam átvás közben?

— De te, Mortimer még csak kisélelet sem teszel a szégyenkezésre. Nagyon jól tudod, hogy még csak meg sem kísérelted a szégyenkezést!

Elyomott zokogást hallottam. A hangok belémfojtották az ajkamba töltött kemény szavakat és csak ezeket tudtam kiejteni:

— Nagyon sajnálom, drágaságom, bizony nagyon. Nem rosszindulattal mondottam. Gyere megint ide és ...

— Mortimer!

— Az isten szerelmére, mi történik drága?

— Mit jelentsem, hogy még mindig ágyban vagy?

— Persze, ágyban vagyok!

— Ebben a pillanatban ébredtem fel!

— Azt hiszem, hogy miattad és gyermekem miatt mégis csak kímélmed kell az életedet, ha már magad miatt nem teszed.

— Ugyan drága ...!

— Egy szót se többet Mortimer! Jól tudod, hogy az ilyen viharban mi sem veszedelmesebb, mint az ágy. Erről mindenütt olvashattál. De te még mindig fekszel és semmiségekért odahajítottad az életedet, tisztára azért, hogy velem ellenkezhess és ...

— Az isten szerelmére, Evangeline, hiszen már nem is vagyok az ágyban. Én ...

(Szavaimat egy villám hirtelen cikázása zavarta meg, feleségem enyhén felsikoltott, azután erőteljesen dörgött az ég.)

— Látod, ez az eredmény! Ó, Mortimer, hogy lehetsz olyan durva és hogy tudsz szitkozódni ilyen borzalmas időben!

— Egyáltalában nem szitkozódtam és eredményről szó sem lehet. Tudhatnád, a villám és a mennydörgés akkor is bekövetkezett volna, ha egyetlen szót nem szóltok. Evangeline, nagyon jól tudod, de legalább is tudhatnád, hogy a légkör, ha villámossággal terhes ...

— Csak veszekedj! Csak veszekedj! Csak vitatkozz velem. Nem értem, hogy lehetsz ilyen, holott jól tudhatod, hogy a házon egyetlen villámhárító nincs és hogy feleséged és gyermeked egyesegyedül a Gondviselés

nagy szeszélvétől és kegyétől függenek. Mit csinálsz voltaképpen? Egy ilyen borzasztó pillanatban gyufára gyújtasz! Egészen meg vagy örülve?

— Az ördögbe is, mit árthat ez! Olyan sötétség van, akárcsak egy cethal hasában és ...

— Kioltani! Azonnal oltsd ki! Vagy talán mindnyájunkat föl akarsz áldozni? Tudhatnád, hogy nincs a világon semmi, ami annyira vonzaná a villámot, mint a világosság (Sz... sz! Bumm, bum, bum, bumm, bumm) Nagyisten, hallga! Hallga! Látod, mit csináltál?

— Nem látom! Egyáltalán nem látom, hogy valamit elkövettem volna. Hiszen megtehett, hogy egy égő gyufa vonzza a villámot, de hogy nem okozza a villámot, arra szavamot adom. Hajlandó vagyok veled fogadni is. Azonfelül ezuttal szó sem lehet arról, mintha az égő gyufaszál vonzotta volna a villámot. Ha ez a villám éppen az én gyufámra célzott volna, mondhatom, akkor nagyon szomorúan célzott minden kritikán és minden ágyun alatt. Mondhatom neked, katonáknál az ilyen lövöldözés ...

— Szégyeld már magad Mortimer! Mi most szemben állunk a halállal és te ebben az ünnepélyes pillanatban képes vagy olvasmit mondani. Mondd Mortimer, nincs semmi kívánságod ...

— Milyen kívánságom?

— Imádkoztál ma este?

— Én, én ... akartam, de úgy számitottam, mondd csak tizenkétszer tizenhárom mennyi az? ... (Szsz! Brum, brum, brum, brum! Ritta! Bum!)

— El vagunk veszve, menthetetlenül elvesztünk. Nem értem, hogy ilyen irtózatot viharban nem imádkoztál.

— Hiszen nem volt olyan borzalmas az idő! Mondhatni, az égen egy tenyérnyi felhő nem látszott, homán sejtethetett volna, hogy az egész láma és robogás, ami végbemegy az égen, ilyen csekély feledékenységből származzon. Nem tartom helyesnek, hogy te ezt a históriát úgy feljűd. Mondhatom neked, azóta, hogy földrengésünk volt és ennek már négy éve, egyetlen este sem felejttem el, amit akkor mondtál, hogy tudniillik én voltam a földrengésnek az okozója.

— Mortimer, már megint összeviszsa beszélsz! Nem emlékszel a sárgalázra?

— Ugyan kedves gyermek, egyre csak a sárgalázral bosszantasz. Én ezt igazán ostobaságnak tartom. Hiszen szívesen vállalom magamra a földrengés előidézésének bűnét, minthogy a földrengés itt történt a közelben. Azonban le hagyom vágni a fejemet, ha engem felelősségre vonhatnak mindenféle átkozott ... Sssst! bum, bumm, brumm, bun, brumm, bum rattata, bum, bumm!)

— Szent isten! Nagy isten! Erzent, egész határozottan érzem, hogy vatarhol beüött, Mortimer. Nem fogjuk tudni a holnapi napot. Ha pedig mindnyájan meghaltunk rajtad kívül, kíváncsi vagyok, örömmel fogsz-e visszaemlékezni Mortimer arra, hogy a te borzasztó beszéded ...

— Ugyan kérlek, mi történt már megint?

— A hangod úgy hallatszék, mintha ... Mondd csak, ott állsz a nyitott kályha mellett?

— Ugy van, ezt a borzasztó büntetést valóban elkövettem.

— Tüstént elmész onnan! Ugy látasz, a végleges elhatározásod, hogy mindnyájunkat romlásba viszed. Nem tudod, hogy nincs a villám számára jobb vezető a nyitott kályhánál, ha tűz ég benne? Hol állsz mostan?

— Az ablaknál állok.

— Az isten szerelmére, elment a jóeszed. Takarodj el onnan! A legkisebb baby tudja, milyen veszedelmes az ablaknál állani ilyen viharban. Nagy istenem, édes főistenem, most tudom már, hogy nem fogom túlélni a mai napot.

— Dehogyan nem!

— Ki zörög?

— Én vagyok!

— Mit csinálsz?

— A nadrágomat keresem.

— Te képes képes vagy ebben a viharban felvenni a nadrágodat. Holott nagyon jól tudod, hogy a szakértők szerint gyapju vonza a villámot. Nagy isten, szent isten! Nem elég, hogy életünk természetes okoknál fogva veszedelemben forog, te minden lehető kitalálsz, hogy a veszedelem minél nagyobb legyen. Hagyj fel már azzal a sipolással. Ne fűtőréssz! Nem tudom, mit gondolsz!

— Azt hiszed, a fűtyszó is vonzza a villámot?

— Mortimer, nem egyszer, százszor mondtam neked, a hang, különösen az énekhang, vagy a fűtyszó, rezgéseket okoz a levegőben, ezek megtörik az elektromos áramot ... az isten szerelmére, miért nyitod ki az ajtót?

Árban, újdonságokban, minőségben utolérhetetlen az „IDEAL” nőikalapszaton

C. Reg. Ford. 8. tért és nőikalap formák, alakítások, szalma átvarrásek 48 óra alatt a legújabb divat szerint, gyári árban készünek. Eredeti Banco és Panama módok

— Nagy isten, mi kifogásod ez ellen?

— Mi a kifogásom? Szerencsétlen! Hisz ez maga a halál! Aki valaha foglalkozott az időjárással, tudhatja, hogy az ember valóságos szobájába invitálja a villámot, ha szobában léghuzatot csinál. Az ajtó még nincs egészen bezárva. Mortimer! Erősen zárd be! Gyorsan, gyorsan, különben meghalunk! Istenem, borzasztó ilyen időben bezárva lenni egy örülttel! Mit csinálsz, Mortimer!

— Semmit, csak fölcsavarom a vizcsapot. Meg kell fulladni, olyan tikasztó itt a levegő. Megmosnám kissé a kezemet és arcomat.

— Végleg elvesztetted az eszedet? Nem tudod, hogy ötven százaléka a villámnak vízbe csap bele? Zárd le a csapot! Nagy isten, semmi a világon nem tud már megmenteni bennünket. Borzasztón érzem magam, Mortimer! Mi volt az?

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Uj Kelet minden előfizetőjének

Az Uj Kelet ingyenes biztosítási akciója szokatlanul nagy visszhangot keltett előfizetőink és olvasóink körében. Minthogy kiadóhivatalunkhoz naponta érkeznek kérdések ingyenes biztosítási akciónk részleteire vonatkozólag, itt újból közöljük az akció feltételeit. Kívánságára minden előfizetőnk, valamint azoké, akik újlag lépnek be előfizetőink sorába, a Fonciera Általános Biztosító Rt.-nél, Románia egyik legjobb bonitású biztosító intézeténél a sorsolási népbiztosítási osztályánál 20ezer lej erejéig biztosítjuk és pedig úgy hogy 220 illetve 310 lej ajándékban részesül.

Ha már előfizetője az Uj Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre úgy az Uj Kelet fizeti ki a biztosítási kötvényilletéket valamint az első és hatodik hónapban esedékes részleteket. Annak a régi előfizetőnek, aki egyszerre egy félévi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét valamint első hatodik és kilencedik hónapban esedékes díjat, vagyis a kötvényilletéket kivűt három hónapig keresztül az Uj Kelet vállalja a biztosítási díjtelek behizetését.

Aki meg nem előfizetője az Uj Keletnek, annak nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfizetőink sorába, mert ezzel nemcsak a legjobb erélyi lapot szerzi meg magának, de kötelességét teljesíti családjával szemben és szerencsés esetben már néhány havi díjfizetés után is, ha a kötvényt kisorsolják, megkapja a teljes biztosított összeget.

Annál könnyebben megkötheti mindenképp ezt a biztosítást, mert új előfizetőnknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az új előfizető az egy negyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy neki is kifizetjük kötvényilletékét, valamint az első és a hatodik hónapra esedékes díj összegét. Tehát háromszázhusz lej előfizetési díjból kétszázhusz lej a Fonciera Biztosító Társaságnak fizetünk be előfizetőnk javára és így mindössze száz lejbe kerül az Uj Kelet negyedévi előfizetése.

Az új előfizető azonban egy félévi előfizetést küld be annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvényilletéket kivűl kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészleteket, vagyis összesen háromszázötz lej és így az Uj Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja. Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat.

Még ma vágyja ki alábbi szelvényünket, küldje be negyedévi vagy félévi előfizetési díját és nemcsak a lapot kapja meg napról napra, de teljesen ingyen, rögtön kézhez veszi kötvényét is, melyben a kötvényilleték és az első hónap díjanugyaltáva van.

Ha a negyed. illetve félévi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldjön a biztosító társaságnak, mert ezekben a hónapokban az Uj Kelet fizet be ön helyett a díjat és automatikusan, minden fizetés nélkül kapja meg a szaldirozott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a mellékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándékra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azoknak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küldeniük és annak alapján a Foncierával felvettjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettséget beentinket ternelek.

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint, az Uj Kelet felhívása alapján biztosítási kívánságomat magamat huszezer lejre

Kelt 1928

Név

Foglalkozás

Lakhely

Pontos cím

Olvasható írást kérünk és pontos címet.

KIADÓHIV Str. SZERKESZ Ejjeli t. ELŐIZET Egsz Felév Negyed Egy hó XI evfol 1928 * 50

A ki

A ma m kötségkivül zik ama tar kol e szövel kánt lefolyt mely ezt a nek látszott a szövetség dőgnék tün ankat-konf alati olyan olyan változ pai politiká formában e tabak, min lentőségét. leletkezett hogy Európ főként egye napirendre zójának ke eddig „labu véleménye tőrgyát képe Pörbentök gl megmoz folyamán az konkret ese lenül a kis vágnak. Ily Balkán-polit zetlen a kisa nyul. Azok amelyeket M gyarország szágged és f unadegyre e anant-ellené dik láthatni. zőszében a mértékben a tartás elemi gónél fogva spirálja a v A külső á resti kisanla nokelőti tisz máit is, a tag szavaa tekin baa ugyanis ha, hogy Be telt Magyar dős kölesere szerződés oll pedményeket bukaresti ta ten szint ke ben, mert li vátia ilyen úgy ezzel a k opiumát sér fog a triand gében esues tő, hogy Ben kot fog tenni valotti forrás gyarországa nem jártak s A kisanlan gozni megbó hétéden - be egyensuly ala gi konferenc nyek mutatja gu manifesz sebb visszhar ti konferenci nyilatkozások lemény. A ki tériaók az ak mely nyugvó